

UNIwersytet
Warszawski

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr 66/2019
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 28 lutego 2019 r.

RAPORT SAMOOCENY

OCENA PROGRAMOWA (PROFIL OGÓLNOAKADEMICKI)

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów:

Uniwersytet Warszawski, 00-927 Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 26/28

Nazwa ocenianego kierunku studiów: **socjologia**

Poziom/y studiów: **I**

Forma/y studiów: **stacjonarne**

Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek **nauki socjologiczne**

Efekty uczenia się dla programu studiów Socjologia na I stopniu

Nazwa kierunku studiów: Socjologia Poziom kształcenia: I stopień Profil kształcenia: ogólnoakademicki		
Symbol efektów kształcenia dla programu studiów	Efekty kształcenia do 2019	Odniesienie do efektów kształcenia dla obszarów studiów nauk społecznych i humanistycznych
WIEDZA		
K_W01	zna i rozumie podstawowe pojęcia socjologiczne	S1A_W02, S1A_W03, S1A_W04, S1A_W06, S1A_W08
K_W02	ma uporządkowaną wiedzę z zakresu nauk społecznych i humanistycznych	H1A_W01, H1A_W02
K_W03	posiada elementarną wiedzę o miejscu socjologii w systemie nauk oraz o jej relacjach z innymi dyscyplinami	H1A_W01
K_W04	ma świadomość istnienia sporów teoretycznych i metodologicznych prowadzonych we współczesnej socjologii	H1A_W01
K_W05	posiada podstawową wiedzę strukturach, wybranych instytucjach społecznych i ich wzajemnych relacjach	S1A_W01
K_W06	posiada podstawową wiedzę na temat instytucji regionalnych, krajowych i międzynarodowych oraz zagadnień europejskiej integracji	S1A_W01
K_W07	jest świadomy istnienia różnych rodzajów organizacji społeczeństwa w przeszłości i współczesnie	S1A_W09
K_W08	jest świadomy zróżnicowania społecznego oraz istnienia nierówności społecznych, a także ich wpływu na życie jednostek i funkcjonowanie grup społecznych	S1A_W01
K_W09	posiada podstawową wiedzę na temat narzędzi i celów polityki społecznej	S1A_W02
K_W10	posiada podstawową wiedzę o rodzajach więzi społecznych i rządzących nimi prawidłowościach	S1A_W03
K_W11	rozumie społeczną naturę relacji łączących jednostki, grupy i instytucje społeczne	S1A_W03

K_W12	posiada podstawow ^ę wiedz ^ę na temat mechanizmów dynamiki grupy spo ^ł ecznej oraz obustronnych zale ^ż no ^{ści} mi ^ę dzy grup ^ą a jednostk ^ą	S1A_W03
K_W13	jest ^ś wiadomy znaczenia grupy w budowaniu spo ^ł ecznej to ^ż samo ^{ści} cz ^ł owieka	S1A_W03
K_W14	posiada podstawow ^ę wiedz ^ę o zró ^ź nicowaniu kulturowym Polski i wspó ^ł czesnego ^ś wiata	S1A_W04
K_W15	posiada podstawow ^ę wiedz ^ę o metodach badania zró ^ź nicowania kulturowego	S1A_W04
K_W16	posiada podstawow ^ę wiedz ^ę o problemach wynikaj ^ą cych ze zró ^ź nicowania kulturowego wspó ^ł czesnego spo ^ł ecze ^Ń stwa	S1A_W04
K_W17	ma podstawow ^ę wiedz ^ę o kryteriach poprawno ^{ści} wnioskowania	S1A_W01; S1A_W06
K_W18	zna podstawowe metody i techniki bada ^Ń spo ^ł ecznych oraz wie jakie dobra ^ł metody badawcze w celu rozwi ^ę zania prostych problemów badawczych	S1A_W05
K_W19	rozumie na czym polega specyfika analizy socjologicznej	S1A_W05
K_W20	wie jak zaplanowa ^ł i zrealizowa ^ł proste ilo ^{ści} owe i jako ^{ści} owe badanie empiryczne	S1A_W05
K_W21	posiada podstawow ^ę , stosowaln ^ę w praktyce wiedz ^ę na temat opisu i wnioskowania statystycznego	S1A_W05
K_W22	posiada podstawow ^ę wiedz ^ę na temat najwa ^ż niejszych zagranicznych, mi ^ę dzynarodowych i krajowych bada ^Ń socjologicznych	S1A_W05
K_W23	posiada podstawow ^ę wiedz ^ę o normach i regu ^ł ach organizuj ^ą cych struktury i instytucje spo ^ł eczne	S1A_W06
K_W24	posiada podstawow ^ę wiedz ^ę o instytucjach i organizacjach odpowiedzialnych za transmisj ^ę norm i regu ^ł ów spo ^ł ecze ^Ń stwie, takich jak: systemy edukacyjne, prawo, moralno ^{ść} , religia, itp.	S1A_W06 S1A_W10
K_W25	posiada podstawow ^ę wiedz ^ę na temat funkcjonowania gospodarki oraz jej relacji z innymi instytucjami spo ^ł ecznymi	S1A_W06 S1A_W10 S1A_W11
K_W26	posiada elementarn ^ę wiedz ^ę na temat funkcjonowania ró ^ż nego typu organizacji i zarz ^ą dzania nimi	S1A_W06 S1A_W11
K_W27	posiada podstawow ^ę wiedz ^ę na temat polityki oraz uczestnictwa spo ^ł ecze ^Ń stwa w sferze publicznej	S1A_W06
K_W28	posiada podstawow ^ę wiedz ^ę na temat procesów le ^ż ących u podstaw stabilno ^{ści} i zmiany spo ^ł ecznej, a tak ^ż e rozumie na czym polegaj ^ą te procesy	S1A_W07
K_W29	jest ^ś wiadom procesów zachodz ^ą cych w spo ^ł ecze ^Ń stwie polskim i globalnym oraz ich konsekwencji w zakresie postaw i instytucji spo ^ł ecznych	S1A_W07

K_W30	posiada podstawowe wiadomości na temat aktualnych potrzeb i problemów społeczeństwa polskiego oraz zmian w tym zakresie	S1A_W07
K_W31	posiada podstawowe wiadomości o historii dyscypliny i jej twórcach	S1A_W08
K_W32	posiada wiadomości o tradycji socjologii polskiej	S1A_W08
K_W33	zna podstawowe założenia i twierdzenia głównych historycznych i współczesnych teorii socjologicznych	S1A_W08
K_W34	zna najważniejsze procesy i idee społeczne XIX, XX i XXI w., które ukształtowały oblicze współczesnego świata	S1A_W08
K_W35	jest świadomy wyboru określonej perspektywy teoretycznej i dostrzega konsekwencje tego wyboru	S1A_W08
UMIEJŹNOŚCI		
K_U01	umie rejestrować i prowadzić obserwacji zjawisk społecznych w sposób metodologicznie poprawny	S1A_U01
K_U02	potrafi zinterpretować przeszłe i bieżące wydarzenia społeczne (polityczne, kulturowe, gospodarcze) przy pomocy pojęć i teorii socjologicznych	S1A_U01
K_U03	potrafi zastosować podstawowe terminy i kategorie socjologiczne do analizy społeczeństwa, zwłaszcza współczesnego społeczeństwa polskiego	S1A_U02
K_U04	potrafi samodzielnie znaleźć informacje i materiały niezbędne do przeprowadzenia prostych analiz socjologicznych, korzystając z różnych źródeł (w języku rodzimym i obcym) oraz posługując się nowoczesnymi technologiami	S1A_U02 S1A_U11

K_U05	potrafi formułować proste samodzielne sformułowania na temat przyczyn wybranych procesów i zjawisk społecznych	S1A_U03;
K_U06	potrafi posługiwać się podstawowymi kategoriami teoretycznymi do opisu zmian społecznych we współczesnych społeczeństwach	S1A_U03
K_U07	potrafi dokonać prostej analizy konsekwencji procesów zachodzących we współczesnych społeczeństwach	S1A_U03
K_U08	potrafi przygotować prosty, opisowy scenariusz przewidujący przebieg procesów i zjawisk społecznych	S1A_U04
K_U09	umie zastosować normy i zasady etyczne w praktyce badawczej	S1A_U05
K_U10	potrafi wykorzystać posiadaną wiedzę akademicką w praktyce społecznej	S1A_U06 S1A_W11
K_U11	potrafi dobrać odpowiednie metody i techniki badawcze w celu przeprowadzenia analizy konkretnego problemu społecznego	S1A_U06
K_U12	potrafi zaplanować i zrealizować badanie społeczne przy użyciu podstawowych ilościowych i jakościowych metod i technik badań socjologicznych	S1A_U06
K_U13	potrafi zinterpretować proste zjawiska społeczne przy użyciu podstawowych metod statystycznych	S1A_U06
K_U14	potrafi posługiwać się jednym dowolnym programem komputerowym służącym do analizy danych, korzystając z jego podstawowych funkcji	S1A_U06
K_U15	potrafi na podstawie posiadanej wiedzy omówić działania prezentowane jako rozwiązania konkretnych problemów społecznych (w skali mikro i makro)	S1A_U07

K_U16	potrafi na podstawie posiadanej wiedzy sformułować ogólną ocenę działania podjętego w celu rozwiązania konkretnych problemów społecznych	S1A_U07
K_U17	potrafi formułować sędzi na temat motywów ludzkiego działania oraz przewidywać społeczne konsekwencje tego działania	S1A_U08
K_U18	potrafi analizować na podstawowym poziomie interakcje zachodzące w grupach	S1A_U08
K_U19	umie opisać rolę kultury w funkcjonowaniu jednostki i społeczeństwa	S1A_U09
K_U20	potrafi przeczytać ze zrozumieniem tekst naukowy i wskazać jego główne tezy, argumenty autora oraz poddać je dyskusji	S1A_U09; S1A_U10
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
K_K01	potrafi skutecznie współpracować z członkami zespołu zadaniowego	S1A_K01
K_K02	potrafi czynnie włączyć się do realizowanych projektów społecznych	S1A_K02
K_K03	potrafi dzielić się posiadaną wiedzą socjologiczną	S1A_K03
K_K04	potrafi gromadzić, wyszukiwać i syntetyzować informacje na temat zjawisk społecznych	S1A_K03;
K_K05	potrafi uczestniczyć w dyskusji	S1A_K06
K_K06	potrafi argumentować stawiane tezy	S1A_U10; S1A_K03
K_K07	umie dokonać krytycznej analizy treści	S1A_K03

K_K08	potrafi pracować samodzielnie lub zespołowo w ramach organizacji prywatnych i publicznych	S1A_K04
K_K09	umie prezentować wyniki swojej pracy badawczej	S1A_U10
K_K10	posiada potrzebę ciągłego dokształcania się zawodowego i rozwoju osobistego	S1A_K05 S1A_W11
K_K11	zna i przestrzega zasad etyki zawodowej, w tym zasad poszanowania własności intelektualnej	S1A_K06 S1A_W10
K_K12	potrafi właściwie korzystać ze źródeł informacji naukowej	S1A_U06
K_K13	szanuje godność osób uczestniczących w procesie badawczym (respondentów, informatorów, rozmówców i innych uczestników tego procesu)	S1A_K06
K_K14	szanuje opinie innych osób (np. te wyrażane w trakcie dyskusji grupowej)	S1A_K06
K_K15	jest świadomy konsekwencji realizowanych przedsięwzięć	S1A_K07
EFEKTY DLA BHP i POWI		
K1_W01	posiada ogólną wiedzę na temat budowy i funkcjonowania organizmu człowieka	
K1_W02	Świadomie kontynuuje aktywność fizyczną w celu poprawienia sprawności psychofizycznej	
K1_U01	posiada umiejętności posługiwania się podstawowym sprzętem sportowym stosowanym w wybranej dyscyplinie	
K1_U02	posiada specjalistyczne umiejętności ruchowe z zakresu wybranych form aktywności ruchowych	

K1_K01	rozumie potrzebę dbania przez całe życie o własną sprawność fizyczną niezbędną do zachowania zdrowia i wykonywania działalności zawodowej
K1_K02	potrafi współpracować i pracować w grupie przyjmując w niej różne role
K1_K03	posiada umiejętność dbania o bezpieczeństwo własne i współpracujących podczas aktywności fizycznej
K_K11	zna i przestrzega zasad etyki zawodowej, w tym zasad poszanowania własności intelektualnej
K_K12	posiada odpowiednią wiedzę z zakresu przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy w szkole wyższej.

Nazwa kierunku studiów: **Socjologia**

Poziom kształcenia: I stopień

Profil kształcenia: ogólnoakademicki

Symbol efektów uczenia się dla programu studiów	Efekty uczenia się od 1 października 2019	Odniesienie do charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego i nauki po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4
Wiedza: absolwent zna i rozumie		
K_W01	zna i rozumie podstawowe pojęcia socjologiczne	P6S_WG
K_W02	ma uporządkowaną wiedzę z zakresu nauk społecznych i humanistycznych	P6S_WG
K_W03	posiada elementarną wiedzę o miejscu socjologii w systemie nauk oraz o jej relacjach z innymi dyscyplinami	P6S_WG
K_W04	posiada podstawową wiedzę strukturach, wybranych instytucjach społecznych i ich wzajemnych relacjach	P6S_WG

K_W05	jest świadomy źródłowania społecznego oraz istnienia nierówności społecznych, a także ich wpływu na życie jednostek i funkcjonowanie grup społecznych	P6S_WK
K_W06	posiada podstawowe wiedzę na temat narzędzi i celów polityki społecznej	P6S_WG
K_W07	posiada podstawowe wiedzę o rodzajach więzi społecznych i rządzących nimi prawidłowościach	P6S_WG
K_W08	rozumie społeczne naturę relacji między jednostkami, grupy i instytucje społeczne	P6S_WK
K_W09	posiada podstawowe wiedzę na temat mechanizmów dynamiki grupy społecznej oraz obustronnych zależności między grupami i jednostkami	P6S_WG
K_W10	posiada podstawowe wiedzę o źródłowaniu kulturowym Polski i współczesnego świata	P6S_WG
K_W11	posiada podstawowe wiedzę o metodach badania źródłowania kulturowego	P6S_WG
K_W12	zna podstawowe metody i techniki badań społecznych oraz wie jakie dobrać metody badawcze w celu rozwijania prostych problemów badawczych	P6S_WK
K_W13	rozumie na czym polega specyfika analizy socjologicznej	P6S_WK
K_W14	wie jak zaplanować i zrealizować proste ilościowe i jakościowe badanie empiryczne	P6S_WK
K_W15	posiada podstawowe, stosowalne w praktyce wiedzę na temat opisu i wnioskowania statystycznego	P6S_WK
K_W16	posiada podstawowe wiedzę na temat najważniejszych zagranicznych, międzynarodowych i krajowych badań socjologicznych	P6S_WG
K_W17	posiada podstawowe wiedzę o normach i regułach organizujących struktury i instytucje społeczne	P6S_WG
K_W18	posiada podstawowe wiedzę na temat funkcjonowania gospodarki oraz jej relacji z innymi instytucjami społecznymi	P6S_WG
K_W19	posiada podstawowe wiedzę na temat polityki oraz uczestnictwa społeczeństwa w sferze publicznej	P6S_WG
K_W20	posiada podstawowe wiedzę na temat procesów leżących u podstaw stabilności i zmiany społecznej, a także rozumie na czym polegają te procesy	P6S_WG
K_W21	jest świadomy procesów zachodzących w społeczeństwie polskim i globalnym oraz ich konsekwencji w zakresie postaw i instytucji społecznych	P6S_WK
K_W22	posiada podstawowe wiedzę na temat aktualnych potrzeb i problemów społeczeństwa polskiego oraz zmian w tym zakresie	P6S_WG
K_W23	posiada podstawowe wiedzę o historii dyscypliny i jej twórcach	P6S_WG

K_W24	zna podstawowe założenia i twierdzenia głównych historycznych i współczesnych teorii socjologicznych	P6S_WG
Umiejętności: absolwent potrafi		
K_U01	umie rejestrować i prowadzić obserwacji zjawisk społecznych w sposób metodologicznie poprawny	P6S_UW
K_U02	potrafi zastosować podstawowe terminy i kategorie socjologiczne do analizy społeczeństwa, zwłaszcza współczesnego społeczeństwa polskiego	P6S_UW
K_U03	potrafi samodzielnie znaleźć informacje i materiały niezbędne do przeprowadzenia prostych analiz socjologicznych, korzystając z różnych źródeł (w języku rodzimym i obcym na poziomie B2) oraz posługiwać się nowoczesnymi technologiami	P6S_UW
K_U04	potrafi posługiwać się podstawowymi kategoriami teoretycznymi do opisu zmian społecznych we współczesnych społeczeństwach	P6S_UW
K_U05	potrafi dokonać prostej analizy konsekwencji procesów zachodzących we współczesnych społeczeństwach	P6S_UW
K_U06	umie zastosować normy i zasady etyczne w praktyce badawczej	P6S_UW
K_U07	potrafi wykorzystać posiadaną wiedzę akademicką w praktyce społecznej	P6S_UW
K_U08	potrafi zaplanować i zrealizować badanie społeczne przy użyciu podstawowych ilościowych i jakościowych metod i technik badań socjologicznych	P6S_UW
K_U09	potrafi zinterpretować proste zjawiska społeczne przy użyciu podstawowych metod statystycznych	P6S_UW
K_U10	potrafi posługiwać się jednym dowolnym programem komputerowym służącym do analizy danych, korzystając z jego podstawowych funkcji	P6S_UW
K_U11	potrafi na podstawie posiadanej wiedzy sformułować ogólną ocenę działania podjętego w celu rozwiązywania konkretnych problemów społecznych	P6S_UW
K_U12	umie opisać rolę kultury w funkcjonowaniu jednostki i społeczeństwa	P6S_UW
K_U13	potrafi przeczytać ze zrozumieniem tekst naukowy i wskazać jego główne tezy, argumenty autora oraz poddać je dyskusji	P6S_UK
Kompetencje społeczne: absolwent jest gotów do		
K_K01	jest gotów skutecznie współpracować z członkami zespołu zadaniowego	P6S_UO, P6S_KO
K_K02	jest gotów do dzielenia się posiadaną wiedzą socjologiczną	P6S_UK, P6S_KR

K_K03	potrafi gromadzić, wyszukiwać i syntetyzować informacje na temat zjawisk społecznych	P6S_UW
K_K04	potrafi argumentować stawiane tezy	P6S_KK
K_K05	umie dokonać krytycznej analizy źródeł w tym pozyskanych w Internecie	P6S_KK
K_K06	potrafi pracować samodzielnie lub zespołowo w ramach organizacji prywatnych i publicznych	P6S_KO
K_K07	umie prezentować wyniki swojej pracy badawczej, również z wykorzystaniem nowych technologii	P6S_UK, P6S_KO
K_K08	posiada potrzebę ciągłego dokształcania się zawodowego i rozwoju osobistego	P6S_UU
K_K09	zna i przestrzega zasad etyki zawodowej, w tym zasad poszanowania własności intelektualnej	P6S_KR
K_K10	szanuje godność osób uczestniczących w procesie badawczym (respondentów, informatorów, rozmówców i innych uczestników tego procesu)	P6S_KR
Efekty dla POWI		
K_W25	zna treść wybranych zagadnień z zakresu prawa pracy	P6S_WG
K_W26	zna i rozumie podstawowe pojęcia i zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej i prawa autorskiego	P6S_WK
K_U14	potrafi stosować się do zasad wynikających z odpowiednich regulacji prawnych dotyczących ochrony własności intelektualnej	P6S_UW

UNIwersytet
Warszawski

Skład zespołu przygotowującego raport samooceny

Imię i nazwisko

Tytuł lub stopień naukowy/stanowisko/funkcja
pełniona w uczelni

Agnieszka Jasiewicz-Betkiewicz

Dr, z-ca Dyrektora IS UW ds. studenckich i dydaktycznych

Prezentacja uczelni

Uniwersytet Warszawski to największa polska uczelnia, a jednocześnie jeden z najlepszych w kraju ośrodków naukowych. Społeczność UW tworzy 7,3 tys. pracowników, 42,5 tys. osób kształcących się na studiach I i II stopnia, 2,9 tys. na studiach doktoranckich oraz 2,7 tys. na studiach podyplomowych.

Blisko 1/3 budżetu uczelni, wynoszącego 1,5 miliarda zł stanowi środki pozyskane na działalność badawczą. Ich źródłem są m. in. granty zdobywane w konkursach krajowych oraz europejskich. Pracownicy uniwersytetu zdobyli 14 z 34 dotacji przyznanych polskim instytucjom w najbardziej prestiżowych europejskich konkursach badawczych – Europejskiej Rady ds. Badań (ERC).

Od 2016 roku UW ma prawo posługiwać się wyróżnieniem HR Excellence in Research przyznawanym przez Komisję Europejską, potwierdzającym, że uczelnia spełnia standardy Europejskiej Karty Naukowca.

Uniwersytet współpracuje z 1000 partnerów zagranicznych, jest wśród nich 530 instytucji, które podpisały z UW umowy o bezpośredniej współpracy. UW jest członkiem sojuszu sześciu europejskich uniwersytetów badawczych 4EU+ Alliance, który w czerwcu 2019 roku otrzymał status uniwersytetu europejskiego w konkursie Komisji Europejskiej – European Universities finansowanym z programu Erasmus+. Uczelnie rozwijają współpracę w zakresie badań kształcenia oraz inicjatyw związanych ze społeczną odpowiedzialnością nauki. UW realizuje projekty w ramach dwóch unijnych Wspólnot Wiedzy i Innowacji – EIT Food (projekty w obszarze żywności) oraz EIT Climate (przedsięwzięcia mające na celu łagodzenie skutków zmian klimatu i adaptacja do nich).

Strategicznym celem uniwersytetu jest dobra pozycja w europejskiej czołówce uczelni badawczych oraz międzynarodowa rozpoznawalność. Lepszemu wykorzystaniu potencjału uczelni służy m.in. wieloletni program rozwoju, który potrwa do roku 2025. Ma na celu wzmocnienie nauk humanistycznych i społecznych, zacieśnianie współpracy z otoczeniem oraz sprzyjanie międzynarodowej wymianie akademickiej. W 2018 roku rozpoczął się Program na rzecz rozwoju UW (ZIP). UW realizuje działania w czterech modułach: programy kształcenia, studia doktoranckie, podnoszenie kompetencji i zarządzanie uczelnią.

Uniwersytet Warszawski to pod względem liczby studiujących największa polska uczelnia, każdego roku kształci się tu 42,5 tys. osób na studiach I i II stopnia, 2,9 tys. na studiach doktoranckich oraz 2,7 tys. na studiach podyplomowych. Wśród studentów i doktorantów jest 4,9 tys. obcokrajowców, ponad połowa z nich to osoby na studiach długoterminowych, pozostali to stypendyści programów wymiany akademickiej, przede wszystkim programu Erasmus+. Najwięcej zagranicznych studentów pochodzi z Ukrainy, Białorusi, Chin, Francji, Hiszpanii, Niemiec, Turcji, Ukrainy i Włoch.

Studia są prowadzone na 21 wydziałach, w interdyscyplinarnych kolegiach, 4 szkołach doktorskich oraz centrach i ośrodkach naukowo-dydaktycznych. Kształceniem studentów zajmuje się 3,7 tys. wykładowców, z których 690 ma tytuł profesora. Oferta studiów obejmuje kierunki z zakresu nauk humanistycznych i społecznych oraz ścisłych i przyrodniczych. Wśród nich są indywidualne studia międzyobszarowe, 27 programów w języku angielskim, 29 programów prowadzonych wspólnie z zagranicznymi uczelniami. Na uniwersytecie działają też Uniwersytet Otwarty prowadzący kursy dla szerokiej publiczności.

W krajowych i międzynarodowych rankingach szkół wyższych uniwersytet wypada najlepiej spośród polskich uczelni. Według międzynarodowych rankingów szkół wyższych uniwersytet

znajduje się w 3% najlepszych uczelni świata. Około 20 programów studiów z UW jest co roku uwzględnianych na listach najlepszych kierunków, takich jak QS World University Ranking czy Eduniversal Best Masters and MBA Ranking. W zestawieniu Shanghai Ranking of Academic Subjects 2019 najwyżej sklasyfikowane zostały fizyka z astronomią oraz matematyka – na miejscu 51-75 na świecie.

Uniwersytet jako pierwsza polska uczelnia rozpoczęła systematyczne badania karier zawodowych swoich studentów. Ich wyniki dowodzą, że ponad 90% ankietowanych znajduje pracę w ciągu roku od uzyskania dyplomu UW.

Uniwersytet współpracuje z ośrodkami z całego świata, nie tylko w ramach programów wymiany akademickiej, prowadzi z nimi również wspólne projekty dydaktyczne. We współpracy z nowojorskim Uniwersytetem Columbia UW opracował roczny program doskonalenia przyszłych nauczycieli. Wspólnie z Uniwersytetem w Cambridge rozwija program nauczania języka polskiego oraz literatury i kultury polskiej na brytyjskiej uczelni.

UW należy do sojuszu sześciu europejskich uniwersytetów badawczych 4EU+ Alliance, który w czerwcu 2019 roku otrzymał status uniwersytetu europejskiego w konkursie Komisji Europejskiej „European Universities” finansowanym z programu Erasmus+. Uczelnie rozwijają współpracę w zakresie badań, kształcenia oraz inicjatyw związanych ze społeczną odpowiedzialnością nauki. Studenci uniwersytetów 4EU+ uczestniczą w szkołach letnich, warsztatach i seminariach naukowych. W planach jest budowanie wspólnych programów studiów, otwierających przed studentami i doktorantami nowe możliwości mobilności.

Na uniwersytecie działają około 200 studenckich i doktoranckich kół naukowych i artystycznych. Ich członkami jest kilka tysięcy osób. Uczelnia wspiera studentów, którzy chcą rozwijać swoje umiejętności i zdobywać doświadczenie przez konkutowanie w swojej dziedzinie ze studentami najlepszych uczelni na świecie. Bardzo dobrze radzą sobie reprezentujący uniwersytet uczestnicy Mistrzostw świata w Programowaniu Zespołowym, konkursów z zakresu różnych dziedzin prawa, zawodów fizyków marsjańskich czy Międzynarodowego Turnieju Fizyków.

Obecnie na UW realizowane są dwa duże przedsięwzięcia: wieloletni program rozwoju (2016-2025), który zapewni doskonałe warunki nauki studentom kierunków humanistycznych i społecznych; a także programu zintegrowanych działań na rzecz rozwoju UW (ZIP), którego celem jest unowocześnienie i uatrakcyjnienie oferty dydaktycznej.

oprac.: Biuro Prasowe UW, 08.2019

Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Instytut Socjologii potwierdza swoje przywiązanie do podstawowych celów i wartości zawartych w misji Uniwersytetu Warszawskiego oraz przyjmuje wyznaczone kierunki strategii Uniwersytetu Warszawskiego podejmując działania podnoszące poziom nauczania, zwiększające efektywność badań naukowych i usprawniające zarządzanie Instytutem.

Instytut Socjologii, korzystając z własnej tradycji, dorobku całej socjologii polskiej oraz socjologii światowej, dąży do rozwijania teorii, prowadzenia badań nauczania socjologii na najwyższym poziomie. Instytut Socjologii swoje najważniejsze cele realizuje z udziałem całej wspólnoty pracowników, doktorantów i studentów dbając o upowszechnianie wiedzy o wspólnych i indywidualnych osiągnięciach dydaktycznych, naukowych i o prowadzonych aktualnie badaniach.

Fundamentem działania Instytutu Socjologii jest łączenie dydaktyki i badań naukowych, zarówno podstawowych, jak i aplikacyjnych. Pracownicy naukowci dążą do podnoszenia jakości kształcenia poprzez angażowanie najlepszych studentów i doktorantów do badań projektów realizowanych w Instytucie. Łączenie dydaktyki i badań naukowych przygotowuje studentów do samodzielnej pracy badawczej, wzbogaca proces badawczy o interpretacje wnoszone przez doktorantów i studentów, uczy współpracy w rozwiązywaniu problemów interesujących wszystkich uczestników procesu badawczego.

W pracach naukowych i dydaktyce dążymy do pogłębionego rozumienia i krytycznej analizy zjawisk społecznych. Członkowie naszej społeczności potwierdzają swoje przekonanie o społecznej przydatności i zaangażowaniu socjologii w publiczną debatę przez rozwój innowacyjnych badań naukowych, znaczące publikacje i kształcenie kolejnych pokoleń ekspertów i specjalistów, ale również przez obecność w życiu publicznym.

Reprezentując różne orientacje środowisko otwarte na nowe idee, teorie i metody podejmuje badania nowych zjawisk, zdolne do krytycznej refleksji i obecne w życiu publicznym. Kontynuujemy tradycje dialogu i współpracy, otwartości na nowe idee i światopoglądy. W takie umiejętności wyposażamy również studentów: kształcimy ludzi przygotowanych do aktywności zawodowej w szybko zmieniającym się świecie, którzy w sposób krytyczny, ale wsparty rzetelnymi argumentami angażują się w publiczne debaty.

Instytut Socjologii zachowuje kontakt z nauką światową, wspierając pracowników do udziału w międzynarodowych badaniach i do publikowania w czasopiśmie o światowej renomie. Jest aktywny w rozwijaniu współpracy z zagranicznymi instytucjami badawczymi i edukacyjnymi, w utrzymywaniu efektywnych związków z uniwersyteckimi i instytucjami. Troszczy się jednocześnie o pozyskiwanie grantów na badania i rozwój innowacji dydaktycznych, a w ich realizacji uwzględnia udział studentów i doktorantów.

Instytut Socjologii prowadzi dydaktykę na wszystkich poziomach kształcenia: I stopnia (licencjackim), II stopnia (magisterskim) i III stopnia¹ (doktorskim), oferując studia w ramach profilu ogólnoakademickiego. Studia licencjackie dają uporządkowane podstawy wiedzy socjologicznej i umiejętności łączące je z dorobkiem pokrewnych nauk społecznych. Studia magisterskie pogłębiają socjologiczną wiedzę i umiejętności studentów Instytutu Socjologii, wspierając jednocześnie interdyscyplinarne formy kształcenia, ułatwiając innym studentom Uniwersytetu dostęp do bogatego dorobku intelektualnego Instytutu Socjologii. Studia doktoranckie były główną drogą kształcenia kadry naukowo-dydaktycznej. Doktoranci pod kierunkiem pracowników naukowych wnoszą cenny wkład w badania i dydaktykę Instytutu Socjologii, zyskując doświadczenie zawodowe na najwyższym poziomie. Najwybitniejsi absolwenci studiów doktoranckich stanowili też naturalną bazę pozyskiwania pracowników naukowych. Instytut Socjologii kładzie nacisk na zdobywanie wiedzy, umiejętności i społecznych kompetencji, tak by nasi absolwenci byli dobrze przygotowani do dalszego podnoszenia kwalifikacji na Uniwersytecie i poza nim.

O pozycji i docenieniu dorobku naukowo-badawczego oraz dydaktycznego Instytutu Socjologii świadczy również **kategoria A+**, którą Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych przyznał Wydziałowi Filozofii i Socjologii UW w wyniku kompleksowej oceny jakości działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej jednostek naukowych w 2017 roku. Instytut Socjologii nieprzerwanie od 2013 roku i zajmuje również **pierwsze miejsce w rankingu** Szkół Wyższych Fundacji Edukacyjnej **„Perspektywy”** w dziale: Ranking Kierunków Studiów, Nauki Społeczne, **Socjologia**.

Program studiów i koncepcja i cele kształcenia

Instytut Socjologii UW jest najstarszą jednostką UW prowadzącą studia socjologiczne i ma w tym zakresie największe doświadczenie. Oferta dydaktyczna Instytutu Socjologii na tle programów realizowanych w innych jednostkach UW, charakteryzowała się zawsze i zasadniczo konsekwentnie utrzymujemy i szczególnym naciskiem kładzionym na:

- zapoznanie studentów z szerokim spektrum podejść teoretycznych w socjologii,
- teoretyczne i praktyczne przygotowanie studentów do prowadzenia badań społecznych, zarówno o charakterze ilościowym, jak i jakościowym,
- budowanie zwińzków programu kształcenia z aktualnymi, socjologicznymi badaniami naukowymi i aplikowanymi.

W programie studiów I stopnia, mimo dużego udziału zajęć praktycznych i warsztatowych, przeważają formy typowo akademickie (konwersatoria, wykłady, seminaria, ćwiczenia), a nacisk w kształceniu kładziony jest na pracę studenta polegającą na lekturze, analizie tekstów, przygotowaniu prac pisemnych, prezentacji i raportów oraz uczestnictwie w dyskusjach i pracy grupowej a także przygotowaniu do realizacji własnych przedsięwzięć badawczych. Praktyczne efekty kształcenia realizowane są w ścisłym zwińzku z efektami akademickimi.

W przypadku programu I stopnia dążenie do realizacji powyższych celów znajduje odzwierciedlenie w programie studiów i liczba punktów ECTS (jak również liczba godzin dydaktycznych) przewidziana dla zajęć zwińzanych z poznawaniem teorii socjologicznych (np. Klasyczne Teorie Socjologiczne, Współczesne Teorie Socjologiczne, socjologie szczegółowe)

¹ Choć te, wobec zmian na Uniwersytecie Warszawskim i wprowadzenia od roku akademickiego 2019/20 Studiów Doktoranckich, są studiami na które nie jest już prowadzona rekrutacja.

oraz metodologii (np. Statystyka, Metody Badawcze, Metody Badawcze), a także praktycznej realizacji procesu badawczego (np. Seminarium Badawcze) jest większa, niż w przypadku innych programów studiów socjologicznych na UW.

Przy reformie programu studiów I stopnia, jaka miała miejsce przy wprowadzaniu Krajowych Ram Kwalifikacji, dążyliśmy do tego by uporządkować go według następujących zasad: zajęcia składają się z bloku obowiązkowego dla wszystkich studentów w skład którego wchodzi a) specjalistyczne zajęcia kierunkowe i zarówno teoretyczne jak i warsztatowe, b) zajęcia z dziedzin pokrewnych (ekonomia, filozofia i logika, historia), c) zajęcia obligatoryjne dla studentów UW (w-f, język obcy, BHP) oraz z bloku zajęć fakultatywnych, czyli zajęć wybieranych samodzielnie i zgodnie z indywidualnymi zainteresowaniami i z oferty kursów oferowanych w IS i zajęć ogólnouniwersyteckich (OGUN). Kolejne etapy studiów skonstruowane są w ten sposób, by rozpoczynać od ogólnego wprowadzenia do socjologii (Wstęp do socjologii, Współczesne społeczeństwo polskie), poznania klasycznej myśli społecznej (Klasyczne teorie socjologiczne, filozofia), poznania podstaw warsztatu socjologa (logika, statystyka) oraz zapoznania z naukami pokrewnymi (historia społeczna i ekonomia). Na II roku oferowane są kolejne zajęcia dające znajomość teorii socjologicznych (Współczesne teorie socjologiczne), wprowadzające w szczególności warsztatu socjologa i zapoznające z metodami badawczymi (Metody badawcze i Metody badawcze i warsztaty statystyczne) oraz zajęcia wprowadzające do wybranych subdyscyplin socjologicznych (Instytucje, procesy, systemy; Problemy społeczne, Antropologia społeczna, Psychologia społeczna). Na III roku I stopnia studenci mają możliwość sprecyzowania swoich zainteresowań realizując zajęcia w ramach wybranego przez siebie modułu: Media i komunikacja, Polityka i demokracja, Źródłowanie kulturowe współczesnego świata lub Problemy społeczne i sprawy publiczne. Najlepsi studenci, czyli ci którzy i zgodnie ze szczególnymi zasadami studiowania² i na koniec II stopnia mają średni ocenę 4,2 mogą studiować, pod opieką tutora z IS, w ramach Indywidualnego Toku Studiów.

Związek dydaktyki z działalnością naukowo-badawczą

Na **działalność naukowo-badawczą** Instytutu Socjologii składa się praca ponad 60 naukowców, jak również interdyscyplinarnego laboratorium DELab UW (prowadzonego wspólnie z WNE). **Główne nurty badawcze wokół których koncentruje się aktywność naukowa pracowników i doktorantów Instytutu Socjologii znajdują mocne odzwierciedlenie w realizowanej przez nich dydaktyce³:**

- Historia idei, historia socjologii, socjologia teoretyczna

Prace z tego zakresu obejmują zarówno studia nad wybitnymi, klasycznymi i współczesnymi socjologami (takimi jak np. G. H. Mead, F. Znaniecki, S. Eisenstadt, S. Ossowski, N. Elias, M. Weber, P. Bourdieu, B. Latour, U. Beck), jak i nad zagadnieniami kulturalizmu i kultury symbolicznej, teorii modernizacji, teorii racjonalności i socjologii wiedzy.

Doświadczenia związane z tym obszarem wykorzystywane są na zajęciach kursowych z Klasycznych i Współczesnych teorii socjologicznych oraz na oferowanych w IS zajęciach fakultatywnych.

² Obowiązującymi do roku akademickiego 2018/19. Wejście w życie, od 1 października br., nowego Statutu i Regulaminu Studiów na UW wymusi na nas opracowanie nowej dokumentacji.

³ Przykłady konkretnych zajęć pochodzą z oferty dydaktycznej na rok akademicki 2019/20.

- Socjologia polityki

Podjęmowana jest problematyka demokracji i procesu jej konsolidacji, kultury politycznej, systemu partyjnego, systemu władzy lokalnej i miejskiej, wyborów i kampanii wyborczych oraz obywatelstwa. Studia z tego zakresu realizowane sŃ z wykorzystaniem zarówno badaŃ iloŃciowych, jak i jakoŃciowych.

Odniesienie tego obszaru problemowego szczególnie widoczne jest, w przypadku I stopnia, na obowiŃzkowych zajŃciach Ąnstytucje, procesy, systemy oraz w programie jednego z oferowanych modułów ĄPolityka i demokracja.

- Socjologia pracy i organizacji, pŃci i problemów spoŃecznych

Prace z tego zakresu prowadzone sŃ m.in. w ramach teorii stosunków pracy, prywatyzacji usŃug publicznych i jej konsekwencji. Inne obszary problemowe dotyczŃ wykluczenia spoŃecznego, biedy i uzaleŃnienia polityk publicznych, niepewnoŃci na rynku pracy (w tym zjawiska prekariatu i underemployment), czy segregacji zawodowej ze wzglŃdu na pŃci. WaŹnym zagadnieniem jest teŹ powstawanie zwiŃzków zawodowych w sektorze prywatnym w Polsce.

WŃtki zwiŃzane z tym obszarem prezentowane sŃ na obowiŃzkowych zajŃciach z ĄProblemy spoŃecznych oraz wielu zajŃciach fakultatywnych, szczególnie zajŃciach zgrupowanych w module ĄProblemy spoŃeczne, sprawy publiczne.

- Socjologia edukacji

Podjęmowane sŃ, miŹdzy innymi, badania szkolnictwa wyŹszego np. w kontekŃcie tworzenia polityk publicznych, badania losów absolwentów szkoŹ wyŹszych (w IS pracujŃ wspŃłautorzy systemu ELA ģ Ekonomicznych Losów Absolwentów), analizy dotyczŃce zjawiska przemocy i agresji w szkole (rŃwnieŹ z wykorzystaniem teorii gier), czy analizy decyzji dotyczŃcych edukacji. DoŃwiadczenia te wykorzystywane sŃ gŃwnie na zajŃciach fakultatywnych takich jak "Dlaczego nie wszyscy majŃ takie samo wyksztaŃcenie? Edukacja a nierŃwnoŃci spoŃeczne czy ĄUSG paŃstwa. Badania oparte na rejestrach administracyjnych w analizie skutecznoŃci pomocy spoŃecznej, nierŃwnoŃci pŃci a nawet w epidemiologii.

- Badania nad zrŃnicowaniem kulturowym i spoŃecznym

Ten obszar obejmuje zarówno problematykŃ rozmaitych mniejszoŃci etnicznych, zagadnienia uchodŃcŃw i wykluczenia etnicznego, badania procesŃw integracji imigrantŃw, analizy sytuacji mniejszoŃci seksualnych w Polsce.

Oferowane na I stopniu zajŃcia zwiŃzane z tym obszarem majŃ charakter zarówno teoretyczny (jak np. wykŃady ĄToŹsamoŃŃ w zmieniajŃcym siŃ Ńwiecie czy ĄWybrane problemy socjologii etnicznoŃci), ale rŃwnieŹ warsztatowy, czŃsto wiŹzŃcy siŃ z wyjazdowymi badaniami terenowymi (np. ĄAle gŃralszczyzny w dzisiejszej gŃralszczyŃnie? Studium toŹsamoŃci etniczno-kulturowej mieszkaŃcŃw podhalaŃskiej gminy KoŃcielisko).

- Badania nad spoŃeczneŃstwem cyfrowym

W tej dziedzinie prowadzone sŃ badania nad nowymi mediami (Internet) i ich wpŹywem na relacje spoŃeczne, nad dyskursem publicznym i jego wpŹywem na samowiedzŃ PolakŃw, nad polskim dyskursem modernizacyjnym, nad procesami komunikacji potocznej, wykorzystywaniem nowych technologii w projektowaniu i realizowaniu polityk publicznych oraz ryzykami i demokratycznŃ kontrolŃ nad nowymi technologiami.

Ten dynamicznie rozwijajŃcy siŃ nurt badawczy coraz wyraŹniej jest widoczny rŃwnieŹ w dydaktyce IS. W roku akademickim 2019/20 rozpoczynamy nowy program studiŃw II stopnia ģ Socjologia cyfrowa (bardziej szczegŃłowo przedstawiony w Raporcie samooceny dla II stopnia), jednak rŃwnieŹ w programie I stopnia zmiany sŃ widoczne. PrzykŃdem jest przeformuŃwanie dotychczasowych zajŃŃ z ĄPsychologii spoŃecznej w kurs ĄMedia i komunikacja, ale teŹ szereg zajŃŃ fakultatywnych (zgrupowanych w module o tym samym tytule), cieszcŃcych siŃ niesŃabnŃcym zainteresowaniem studentŃw, takich jak ĄKomunikacja interpersonalna czy ĄSocjologia mediŃw masowych czy ĄFandom ģ produkcja i konsumpcja kultury w gospodarce cyfrowej.

- Badania nad pamięcią społeczną

Ważnym obszarem aktywności pracowników IS jest badanie społecznych i kulturowych uwarunkowań i przemian pamięci zbiorowej, studia nad współczesnymi teoriami pamięci społecznej oraz optymalizację metod i technik badawczych służących analizie indywidualnych i zbiorowych wyobrażeń na temat przeszłości.

Ten obszar widoczny jest przede wszystkim w dydaktyce na II stopniu, ale również studenci I stopnia mają okazję uczestniczyć w zajęciach z nim związanych. Przykładem może być seminarium badawcze w roku akademickim 2019/20 w Muzeum POLIN jako znak i miejsce w przestrzeni miasta, które jest też przykładem kontynuacji współpracy IS z instytucjami kultury.

- Badania wartości i postaw

Jednym z najnowszych przykładów jest projekt finansowany ze środków NCN (2017-2019), którego podstawowym celem jest zbadanie przemian wartości społeczeństwa polskiego w okresie ostatnich 30 lat. Badanie jest częścią European Values Study realizowanego przez międzynarodowe konsorcjum. W ramach projektu zaplanowano przeprowadzanie wspomaganej komputerowo analizy dyskusji toczących się w mediach społecznościowych pozwoli na odtworzenie projektów dobrego społeczeństwa i zidentyfikowanie podstawowych konfliktów i linii podziału. Kierownik projektu prof. M. Marody, współpracownicy m.in.: dr hab. S. Mandes, dr M. Sawicka.

Problematyka ta jest też stałym elementem zajęć prowadzonych w IS, a bieżącym tego przykładem jest seminarium „Nacjonalizm, antysemityzm, ksenofobia w Polsce”

- Socjologia rodziny

Obszar ten obejmuje, między innymi, analizy przemian obyczajowości ze szczególnym uwzględnieniem badania praktyk rodzinnych i rodzicielskich czy ponowoczesnych wzorców życia rodzinnego.

W programie studiów I stopnia znajduje to swoje odbicie chociażby w, cieszącym się dużą popularnością, seminarium licencjackim „Między salonem, kuchnią a sypialnią” o przemianach sfery życia prywatnego (a więc i w pracach dyplomowych, które powstają w jego ramach).

Zakres zainteresowań badań i analiz jest znacznie szerszy i bogatszy niż przedstawione wyżej obszary problemowe. Podejmowane są badania z filozofii nauk społecznych, analizy teorii kapitału społecznego, socjologii nauki, czy socjologii ekonomicznej. Należy podkreślić, że w większości zaprezentowanych obszarów prowadzone były i są prace zarówno teoretyczne (i to w ramach różnych tradycji teoretycznych), jak i empiryczne; badania zarówno ilościowe, jak i jakościowe oraz badania porównawcze w ramach współpracy międzynarodowej.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Plan studiów I stopnia w Instytucie Socjologii UW do 2018/2019

	przedmiot	godziny	ECTS	I sem h	I sem ECTS	II sem h	II sem ECTS
1 ROK	Wstęp do socjologii	90	9	60	5	30	4
	Współczesne społeczeństwo polskie	30	3	30	3		
	Klasyczne Teorie Socjologiczne	90	10	60	5	30	5
	Techniki Pracy Naukowej	15	2	30	2		
	Wprowadzenie do statystyki	90	12	60	6	30	6
	Warsztaty statystyczne	30	4			30	4
	Historia społeczna	30	3	30	3		
	Logika	30	3	30	3		
	Ekonomia	30	3			30	3
	Filozofia	30	3			30	3
	Zajęcia fakultatywne (IS lub OG)	30	3			30	3
	j.obcy	120	4	60	2	60	2
	wf	60	0	30	0	30	0
	BHP, POWI		1		1		
		675	60	390	30	300	30
	przedmiot	godziny	ECTS	I sem h	I sem ECTS	II sem h	II sem ECTS
2 ROK	Współczesne teorie socjologiczne	90	10	90	10		
	Metody Badań ilościowych	60	8	30	4	30	4
	Metody Badań jakościowych	60	8	30	4	30	4
	SPSS	30	4			30	4
	Problemy społeczne	30	4	30	4		
	Instytucje, procesy, systemy	30	4			30	4
	Antropologia społeczna	30	4			30	4
	Psychologia społeczna	30	4			30	4
	Zajęcia fakultatywne (IS lub OG)	60	8	30	4	30	4
	j.obcy	120	4	60	2	60	2
	wf	60	0	30	0	30	0
	egz. certyfikcyjny		2		2		
		600	60	300	30	300	30
	przedmiot	godziny	ECTS	I sem h	I sem ECTS	II sem h	II sem ECTS
3 ROK	socjologia szczegółowa (4 wykłady)	120	12	120	12	0	0
	seminarium badawcze (moduł)	60	8	30	4	30	4
	seminarium licencjackie (moduł)	60	11	30	3	30	8
	fakultety modułowe	120	17	60	7	60	10
	Zajęcia fakultatywne (IS lub OG)	60	9	30	4	30	5
	Praktyki zawodowe	90	3			90	3
		510	60	270	30	240	30

Plan studiów I stopnia w Instytucie Socjologii UW od 2019/2020

	przedmiot	godziny	ECTS	I sem h	I sem ECTS	II sem h	II sem ECTS
1 R O K	Wstępn do socjologii	90	10	60	5	30	5
	Współczesne społeczeństwo polskie	30	3	30	3		
	Klasyczne Teorie Socjologiczne	90	10	60	5	30	5
	Techniki Pracy Naukowej	30	3	30	3		
	Wprowadzenie do statystyki	90	12	60	6	30	6
	Antropologia społeczna	40	5			40	5
	Historia społeczna	30	3	30	3		
	Logika	30	3	30	3		
	Ekonomia	30	3			30	3
	Filozofia	30	3			30	3
	j.obcy	120	4	60	2	60	2
	wf	60	0	30	0	30	0
	BHP, POWI		1				1
		670	60	390	30	280	30
	przedmiot	godziny	ECTS	I sem h	I sem ECTS	II sem h	II sem ECTS
2 R O K	Współczesne teorie socjologiczne	90	10	90	10		
	Metody Badań Jakościowych	60	8	30	4	30	4
	Metody Badań ilościowych	60	8	30	4	30	4
	Warsztaty statystyczne	60	8	30	3	30	5
	Problemy społeczne	40	5			40	5
	Instytucje, procesy, systemy	40	5			40	5
	Media i komunikacja	40	5	40	5		
	Zajęcia ogólnouniwersyteckie (OG)	30	5			30	5
	j.obcy	120	4	60	2	60	2
	wf	30	0	30	0	0	0
	egz. certyfikacyjny		2		2		
		600	60	310	30	290	30
	przedmiot	godziny	ECTS	I sem h	I sem ECTS	II sem h	II sem ECTS
3 R O K	socjologia szczegółowa x4 (moduł ¹)	120	12	120	12	0	0
	seminarium badawcze (moduł)	90	9	45	3	45	6
	seminarium licencjackie (moduł)	60	11	30	3	30	8
	fakultety modułowe (moduł)	120	16	60	8	60	8
	fakultety w Instytucie Socjologii	60	8	30	4	30	4
	Zajęcia ogólnouniwersyteckie (OG)	30	4			30	4
		480	60	285	30	195	30

¹ Instytut Socjologii oferuje na III roku studiów I stopnia cztery moduły tematyczne do wyboru:

- 1) Media i komunikacja
- 2) Polityka i demokracja
- 3) Problemy społeczne, sprawy publiczne
- 4) Zróżnicowanie kulturowe współczesnego świata

Opis modułów tematycznych oferowanych na III roku studiów I stopnia:

- MODUŁ MEDIA I KOMUNIKACJA

Celem modułu Media i komunikacja jest zapoznanie studentów z najważniejszymi pojęciami, teoriami i metodami wykorzystywanymi w badaniach komunikacji społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki komunikacji interpersonalnej, mass mediów i reklamy. Głównym tematem modułu jest problem komunikacji analizowany w różnorodnych kontekstach społecznych: od komunikacji jednostkowej oraz grupowej poprzez dyskurs publiczny do komunikacji masowej. Dzięki zajęciom w ramach modułu, studenci będą mogli zrozumieć m.in. jak problematyzować i badać wpływ mediów, jak analizować problemy w komunikacji w związkach, grupach i zespołach, jak oceniać wpływ konsumpcji na tożsamość i zróżnicowanie społeczne, czym są kultura popularna oraz kultura masowa, jak analizować funkcjonowanie marek na rynku oraz jak badać dyskurs.

Wybrane zajęcia mają służyć kształtowaniu umiejętności analizy, diagnozy i krytyki treści procesów komunikacji oraz wiązania ich z głębszymi cechami społecznej struktury i kultury. Taka wiedza pozwoli studentom zrozumieć związki między badaniem komunikacji, metodologiami badań rynkowych a przemianami kulturowymi oraz społecznymi praktykami komunikacyjnymi. Dzięki temu, zdobywanie praktycznej wiedzy o badaniach oraz analizie fenomenów związanych z kulturą masową, konsumpcją czy rynkiem reklamy będzie podbudowane głębszym rozumieniem procesów, które determinują przemiany komunikacji masowej i interakcji społecznych.

- MODUŁ ŹRÓDŁA WZROSTU KULTUROWEGO WSPÓŁCZESNEGO ŚWIATA

Oferta zajęć w ramach modułu Kulturowe zróżnicowanie współczesnego świata jest skierowana do studentów zainteresowanych współczesnymi przemianami kulturowymi, zróżnicowaniem kulturowym, odmiennością i tożsamością kulturową. Procesy globalizacji, rozwój nowych technologii komunikacji, mediów globalnych oraz trendy migracyjne sprawiają, że różnorodność kulturowa staje się ważnym problemem. Celem modułu jest ukazanie współczesnego znaczenia dotychczas istniejących różnic językowych, etnicznych, narodowych, religijnych, cywilizacyjnych oraz nowych zróżnicowań stylu życia i praktyk kulturowych, których rozprzestrzenianiu służą kultura popularna, komunikacja internetowa i nowe ruchy społeczne. Przedmiotem zainteresowania są zagadnienia wielokulturowości, komunikacji międzykulturowej i polityki kulturalnej w odniesieniu do problemów zróżnicowania kulturowego we współczesnym świecie.

Dzięki uczestnictwu w zajęciach modułu studenci uzyskają wiedzę o problemach wielokulturowości oraz umiejętności ich diagnozowania i badania. Będą potrafili zastosować koncepcje pluralizmu kulturowego i komunikacji międzykulturowej w pracy zawodowej w sektorze prywatnym i publicznym, w organizacjach pozarządowych, w korporacjach międzynarodowych i w mediach. Zajęcia także pomogą studentom w ukształtowaniu dyspozycji pozwalających kompetentnie radzić sobie w sytuacjach kontaktów międzykulturowych.

Moduł obejmuje następujące zagadnienia:

- Kulturowe oblicza i skutki globalizacji
- Etniczne zróżnicowanie współczesnych społeczeństw europejskich i wyzwania związane z obecnością mniejszości

- Kulturowe różnice we współczesnym Świecie i Europa a kultury pozaeuropejskie
- Ochrona praw mniejszości narodowych i polityka wielokulturowości
- Przemiany tożsamości indywidualnej i zbiorowej we współczesnym Świecie
- Kultura w społeczeństwie ponowoczesnym i wielość dyskursów współczesności
- Zróżnicowanie wzorów kulturowych, mikroświatów (w tym miejskich mikroświatów) i subkultur
- Różnorodność stylów życia i konsumpcji we współczesnym społeczeństwie
- Zjawiska kultury masowej i popularnej oraz ich socjologiczne interpretacje
- Przemiany współczesnej sztuki i literatury w Świetle badań socjologicznych
- Znaczenie Internetu dla zmian kulturowych

Uczestnicy modułu uzyskają wiedzę na temat najważniejszych wymiarów kulturowego zróżnicowania współczesnego Świata. Będą mieli możliwość poznania ważnych pojęć, teorii i badań dziedziny kontaktów międzykulturowych i migracji oraz socjologii etniczności. Zapoznają się również z aktualnymi rezultatami badań nad procesami kulturowymi, przemianami tożsamości oraz nowymi zjawiskami kulturowymi. Studenci nabędą umiejętności analizy i diagnozy różnych kulturowych aspektów rzeczywistości, badania różnorodnych zjawisk społeczno-kulturowych. Zostaną również uświadomieni na kwestie konsekwencji różnorodności kulturowej i związanych z nią przedziwnych konfliktów.

- **MODUŁ PROBLEMY SPOŁECZNE, SPRAWY PUBLICZNE**

Oferta zajęć w ramach modułu Problemy społeczne, sprawy publiczne skierowana jest do studentów zainteresowanych zjawiskami i procesami, które stanowią wyzwanie dla państwa zbiorowego, instytucji społeczeństwa obywatelskiego i współczesnego państwa opiekuńczego. Obejmują one m.in.: bezrobocie i inne problemy rynku pracy (w tym zjawisko 'prekariatu'), ubóstwo, wykluczenie społeczne, przestępczość, nierówności edukacyjne, nierówności wobec prawa, nierówności związane z procesem starzenia się społeczeństwa, itp.

Studenci modułu uzyskają wiedzę dotyczącą podstawowych pojęć, teorii i badań na temat zjawisk i procesów uznawanych za problemy społeczne, a także zinstytucjonalizowanych reakcji na owe zjawiska. Będą mieli okazję do poznania mechanizmów i dynamiki zarządzania sprawami publicznymi w Polsce i na Świecie, ze szczególnym uwzględnieniem polityki rynku pracy, polityki edukacyjnej, polityki karnej, pomocy społecznej i wsparcia socjalnego. Zyskają ponadto umiejętności analizy i diagnozy problemów będących często przedmiotem istotnych, aktualnych i gorących debat publicznych, a także ewaluacji proponowanych rozwiązań z wykorzystaniem zarówno jakościowych, jak i ilościowych technik badawczych.

Moduł stanowi zintegrowany zestaw zajęć zapewniających orientację w:

- teoretycznych przesłankach opisu, pomiaru i analizy zjawisk i procesów uznawanych za problemy społeczne
- metodologicznych komplikacjach oraz kontrowersjach związanych z pomiarem i analizą problemów społecznych
- propozycjach interwencji służących rozwiązywaniu / łagodzeniu problemów społecznych
- kontrowersjach, kosztach i korzyściach związanych z różnymi strategiami łagodzenia problemów społecznych, ukrytych funkcjach tych strategii

- Tródmach kryzysu współczesnego państwa opiekuńczego i propozycjach jego zreformowania
- najważniejszych uwarunkowaniach i ograniczeniach praktycznego wykorzystywania wiedzy gromadzonej w naukach społecznych w procesie zarządzania sprawami publicznymi
- głównych wyzwaniach stojących przed socjologiem, który ma służyć swojej wiedzy różnego rodzaju decydującym

Wiedza i umiejętności zdobywane w ramach modułu mogą okazać się przydatne w pracy w agencjach i instytutach badawczych, administracji publicznej, instytucjach pomocy społecznej, w organizacjach pozarządowych, mediach, a także instytucjach edukacyjnych.

• MODUŁ POLITYKA I DEMOKRACJA

Moduł dydaktyczny Polityka i demokracja to zintegrowany zestaw zajęć przeznaczony dla studentów III roku studiów licencjackich zainteresowanych socjologią polityki i życiem publicznym. Zajęcia oferowane w bloku będą dotyczyły ogólnych zagadnień dotyczących ładu społeczno-politycznego i reguł funkcjonowania demokracji, a także szczegółowych obszarów badań socjologii polityki. Program zajęć ma na celu zapewnić orientację w takich zagadnieniach, jak:

- mechanizmy wyborcze
- funkcjonowanie partii politycznych
- marketing polityczny
- mechanizmy konfliktów politycznych
- funkcjonowanie administracji publicznej
- teoria gier i jej zastosowanie
- zastosowania socjologii w dziedzinie polityk publicznych

Na zajęciach oferowanych w ramach bloku studenci poznają ilościowe i jakościowe techniki badawcze wykorzystywane w badaniach politycznych i społecznych. Zapoznają się dziedzinami pokrewnymi socjologii polityki: socjologii ekonomicznej, socjologii prawa. Umiejętności zdobywane na zajęciach modułu Polityka i demokracja mogą okazać się przydatne w pracy w instytutach badawczych, agencjach PR-owych, mediach, administracji publicznej (w strukturach UE, instytucjach państwowych i samorządowych) i trzecim sektorze.

Informacja o liczbie ECTS z bezpośrednim udziałem nauczyciela oraz ECTS zwińzanych z badaniami prowadzonymi w IS

I ROK					
przedmiot	godziny	ECTS	zwińzek z badaniami	ECTS z nauczycielem	ECTS do wyboru
Wstřp do socjologii	90	10	10	10	0
Współczesne społeczeństwo polskie	30	3	3	3	0
Klasyczne teorie socjologiczne	90	10	10	10	0
Techniki pracy naukowej	30	3	0	3	0
Statystyka	90	12	12	12	0
Antropologia społeczna	40	5	5	5	0
Historia społeczna	30	3	3	3	0
Logika	30	3	3	3	0
Ekonomia	30	3	3	3	0
Filozofia	30	3	3	3	0
j.obcy	120	4			4
wf	60	0		0	
BHP, POWI		1			
	670	60	52	55	4
II ROK					
Współczesne teorie socjologiczne	90	10	10	10	
Metody badań ilościowych	60	8	8	8	
Metody badań jakościowych	60	8	8	8	
Warsztaty statystyczne	60	8	8	8	
Problemy społeczne	40	5	5	5	
Instytucje, procesy, systemy	40	5	5	5	
Media i komunikacja	40	5	5	5	
OG	30	5	5		5
j.obcy	120	4			4
wf	60	0		0	
egz. certyfikcyjny		2			
	600	60	54	49	9
III ROK					
Socjologia szczegółowa	120	12	12	12	12
Seminarium badawcze	90	9	9	9	9
Seminarium licencjackie	60	11	11	11	11
Fakultet modułowy	120	16	16	16	16
Fakultet IS	60	8	8	8	8
OG	30	4	0		4
	480	60	56	56	60
podsumowanie dla programu studiów:					
ECTS zwińzek z badaniami					162
ECTS z nauczycielem					160
ECTS do wyboru					73

Studenci studiów I stopnia, którzy rozpoczęli studia przed rokiem akademickim 2019/20 zobowiązani sñ do odbycia w trakcie studiów (do końca III roku) **praktyk zawodowych** w

wymiarze nie krótszym niż 3 tygodnie albo 90 godzin za 3 punkty ECTS oraz zaliczenie. Punkty są dopisywane do łącznej liczby punktów uzyskanych na III roku niezależnie od terminu odbycia praktyk.

Studenckie praktyki miały mieć w szczególności na celu poszerzenie wiedzy zdobytej na studiach i rozwijanie umiejętności jej wykorzystania, zapoznanie studenta ze specyfiką Środowiska zawodowego, kształtowanie konkretnych umiejętności zawodowych związanych bezpośrednio z miejscem odbywania praktyki, kształtowanie umiejętności skutecznego komunikowania się w organizacji, poznanie funkcjonowania struktury organizacyjnej, zasad organizacji pracy i podziału kompetencji, procedur, procesu planowania pracy, kontroli, doskonalenie umiejętności organizacji pracy własnej, pracy zespołowej, efektywnego zarządzania czasem, sumienności, odpowiedzialności za powierzone zadania, doskonalenie umiejętności posługiwania się językiem obcym w sytuacjach zawodowych. Praktyka jest dla studentów, którzy rozpoczęli studia do roku 2018/19 i może się odbywać w jednostkach gospodarczych, jednostkach administracji państwowej, administracji samorządowej, instytucjach społecznych, placówkach oświatowych, służby zdrowia, kultury, instytucjach naukowo-badawczych, lub innych jednostkach organizacyjnych, jeżeli charakter odbywanych przez studenta praktyk jest zgodny z profilem kierunku studiów. Praktyka może się odbywać także w ramach realizowanych programów Unii Europejskiej oraz wymian zagranicznych skierowanych do studentów. Studenci mogą również odbywać praktyki w samodzielnie wybranych przez siebie firmach/instytucjach, zgodnie z profilem kierunku studiów i w ramach liczby godzin dydaktycznych przewidzianych planem studiów.

Studenci IS UW podejmują aktywność zawodową w obszarach związanych z kierunkiem swoich studiów, m.in. w fundacjach i firmach badawczych realizujących badania społeczne i marketingowe (np. Fundacja Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia” Klavo Sp. z o.o. i inne), w mediach tradycyjnych i internetowych (np. Telewizja Polska, Akademickie Radio Kampus), w agencjach medialnych i eventowych (np. PHD Media Direction Sp. z o.o., ADD ALL), a także w instytucjach publicznych (np. Kancelaria Prezesa Rady Ministrów) czy w instytucjach samorządowych (np. Ośrodek Pomocy Społecznej).

Przy dostosowywaniu programu studiów do wymogów nowej Ustawy zdecydowaliśmy jednak o rezygnacji z obowiązkowego realizowania praktyk przez studentów. Motywacją dla tej decyzji były kumulujące się doświadczenia i obserwacje, z których wynikało, że rosnąca liczba studentów jest jako dokument potwierdzający odbycie praktyk i przedstawia umowy zlecenia, umowy o dzieło, a nawet umowy o pracę. Wydaje się, że sprzyjał temu co najmniej dwie okoliczności. Z jednej strony, jest to zapewne charakterystyka warszawskiego rynku pracy, w którym stosunkowo łatwo jest dostać, choćby czasowe, zatrudnienie w wybranej branży (szczególnie na niskim stanowisku). Czynniki studentów zatrudnia się więc chociażby w gastronomii lub handlu, co pozwala im godziłą siatkę zająć z godzinami pracy, inni pracują na własną rękę (jako ankieterzy, korepetytorzy, transkryberzy). Z drugiej strony, umiejętności nabywane w trakcie studiów socjologicznych pozwalają na znaczną elastyczność w poszukiwaniu miejsca pracy, którym mogły być firmy badawcze (chcącnie zgłaszające się do IS w poszukiwaniu stażystów), organizacje pozarządowe, fundacje, czy media.

W tej sytuacji i po dyskusjach prowadzonych ze studentami oraz ustaleniach przeprowadzonych w gronie komisji Dydaktycznej IS UW i zdecydowaliśmy o rezygnacji z wymogu realizacji praktyk zawodowych, a zwiększeniu udziału w zajęciach socjologicznych.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Od roku 2015/16 postępowanie kwalifikacyjne było dwuetapowe i składało się z konkursu ocen z egzaminów maturalnych (70% końcowej oceny) oraz z dodatkowego testu kompetencyjnego (30% końcowej oceny). Do drugiego etapu (testu kompetencyjnego) dopuszczani byli ci kandydaci, którzy uzyskali nie mniej niż 30% maksymalnej liczby punktów w pierwszym etapie postępowania. Celem testu kompetencyjnego było wyselekcjonowanie tych kandydatów, którzy przejawiają zdolności myślenia o świecie społecznym na sposób socjologiczny. Test składał się z dwudziestu zadań, w większości o charakterze pytań zamkniętych jednokrotnego wyboru, łączenia w pary, uporządkowania elementów, a także kilku pytań wielokrotnego wyboru oraz jednego pytania otwartego. Kandydaci mieli zinterpretować proste dane liczbowe, wskazać zależności między nimi, odkryć trendy, a także pokrótce wyjaśnić przedstawione sytuacje życia społecznego. Odpowiedź na pytanie otwarte było swobodne wypowiedzi autor na zadany temat, odwołując się do jego własnych obserwacji. Wiedza merytoryczna niezbędna do udzielenia poprawnych odpowiedzi na każde z pytań nie wykraczała poza zakres podstawowego programu przedmiotu wiedza o społeczeństwie, a w zakres testu nie wchodziła znajomość porządku instytucjonalnego Rzeczypospolitej Polskiej ani Unii Europejskiej.

Wprowadzenie testu, poprzedzone dyskusjami w gronie dyrekcji IS, Komisji Dydaktycznej i Rady Naukowej, miało na celu przyjęcie kandydatów świadomych, czego będzie się od nich w Instytucie Socjologii wymagało i czy tym wymaganiom będą mogli sprostać. Miało też przyciągnąć osoby, które będą studiować socjologię z przekonaniem, a jednocześnie z przeświadczeniem, że inni studenci podzielają ich zainteresowania. Wprowadzenie testu było też naszą odpowiedzią na problem dotyczący całego Uniwersytetu Warszawskiego i problem dropoutu i pozwoliło nam na uracjonalnienie rekrutacji, likwidując zarówno problem pozornego kandydowania, jak i problem pozornego studiowania. Większość kandydatów na I rok rzeczywiście chce u nas studiować (większość zakwalifikowanych składa dokumenty), a jednocześnie, przyjęci rzeczywiście podejmują studia: praktycznie zniknął problem „martwych dusz”, których dawniej potrafiło być ponad 20%.

W rekrutacji na rok akademicki 2019/20 i ze względu na zmiany wprowadzone nową Ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce i musieliśmy z testu zrezygnować. W tej sytuacji podjęliśmy jednak decyzję o podniesieniu progu punktowego, który pozwala na kwalifikację kandydata, z 30 do 50 pkt. W kolejnej rekrutacji, na rok akademicki 2020/21, planujemy (dzięki nowelizacji Ustawy ze stycznia 2019) przywrócić testu kompetencji jako dodatkowego kryterium kwalifikowania na studia I stopnia. Warto dodać, że opracowanie i przeprowadzenie testu jest rocznie zaangażowanych od 4 do 5 pracowników naukowo-dydaktycznych i dydaktycznych Instytutu, staramy się bowiem, by test był zróżnicowany tematycznie i mierzył różne umiejętności kandydatów.

Weryfikowanie efektów uczenia się w trakcie studiów

W programie studiów, obok dużego udziału zajęć praktycznych i warsztatowych, obecne są formy typowo akademickie (konwersatoria, wykłady, seminaria, ćwiczenia), a nacisk w kształceniu kładziony jest na pracę studenta polegającą na lekturze, analizie tekstów, systematycznym przygotowywaniu licznych prac pisemnych, prezentacji i raportów oraz uczestnictwie w

dyskusjach i pracy grupowej a także przygotowaniu do realizacji własnych przedsięwzięć badawczych oraz na samodzielne rozwiązywanie problemów. Kładziemy nacisk na:

- **intensywność pracy w małych grupach** (8-12 osób) oraz intensywność kontroli efektów uczenia się (systematycznie sprawdzania efektów przez powoływanie punktacji ECTS z formnych weryfikacji);
- **samodzielność prac studenta pod mentorskim nadzorem prowadzących**, służących praktycznemu nabywaniu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, poprzez pisanie esejów, przygotowywanie projektów, analiz danych;
- **umiejętność stawiania pytań i formułowania problemów** w socjologiczny sposób;
- kompetencje i umiejętności wykorzystania własnej nauki społeczną metodologią w połączeniu z teoriami socjologicznymi;
- **umiejętność odmaskowania założeń kryjących się za różnymi rutynami i konwencjami** i w życiu codziennym, polityce i różnych politykach, praktyce społecznej. Konsekwentnie, nasi absolwenci są przygotowywani głównie do udziału w życiu publicznym i jednak nie tylko jako technicy i specjaliści, ale jako świadomi obywatele. Myślnie nad sensem tego co robić, zanim zaczną działać, są samodzielnymi i krytycznymi, potrafią wybierać, bo rozumieją kontekst i światopoglądowe uwarunkowanie rozmaitych wydarzeń polityk, struktur, decyzji itp. **To właśnie takie umiejętności i związana z nimi elastyczność, a nie techniczna sprawność dajemy naszym absolwentom przewagę na rynku pracy.**

Przy doborze metod weryfikacji efektów uczenia się istotne jest ich wzajemne dostosowanie. W IS wypracowany jest więc system, który pozwala kontrolować to na etapie zgłaszania oferty dydaktycznej na kolejny rok akademicki. Służymy temu, między innymi, wzory sylabusów, zawierające instrukcje dla wykładowców, jakie sposoby weryfikacji efektów uczenia się są odpowiednie dla poszczególnych form i modułów zajęć. Dla przykładu, zajęcia takie jak Metody Badań Jakościowych, Metody Badań Jakościowych czy seminaria badawcze kończą się pisemnym bądź ustnym raportem z prezentacją i analizą wyników badań. W trakcie zajęć systematycznej ocenie podlegają też efekty wcześniejszych etapów pracy badawczej - projekt badania (jeśli jest pomysłem własnym studentów), projekt narzędzi badawczych, czy terminowość realizacji badania. Z kolei efekty uczenia się na zajęciach o bardziej teoretycznym charakterze (np. Klasyczne/ Współczesne Teorie Socjologiczne) weryfikowane są przede wszystkim w pracach pisemnych (egzaminach, esejach), jak również w przypadku zajęć o charakterze seminaryjnym i konwersatoryjnym i poprzez udział w dyskusji czy przygotowywanie publicznych wystąpień. Dopasowanie metod weryfikacji do wpisanych w programach studiów efektów uczenia się jest też regularnie dyskutowane i oceniane na posiedzeniach Komisji Dydaktycznej.

Stałym tematem dyskusji w gronie Komisji są też **zasady organizowania seminariów dyplomowych oraz oczekiwania stawiane pracom licencjackim i magisterskim**. Dyrekcja Instytutu zamierza wprowadzić od roku akademickiego 2019/20 jest **doprecyzowanie wymagań stawianych pracy dyplomowej w powoływaniu z jej ocenianiem**. Formularz oceny pracy dyplomowej, dostępny w USOS, stosowany w IS UW od kilkunastu lat nie jest wystarczająco pomocnym narzędziem przy wystawianiu finalnej oceny. Składa się on z następujących kryteriów: 1. Czy treść pracy odpowiada tematowi określonymu w tytule? 2. Ocena układu pracy, podziału treści, kolejności rozdziałów, kompletności tez itp. 3. Merytoryczna ocena 4. Czy i w jakim zakresie praca stanowi nowe ujęcie 5. Charakterystyka doboru i wykorzystania źródeł 6. Ocena formalnej strony pracy 7. Sposób wykorzystania pracy.

Wprowadź kryteria pozwalające dobrze opisać recenzowane prace, ale jednak i szczególnie młodszy, mniej doświadczony pracownicy - zgłaszają czasem problemy z przeobrażeniem tych kryteriów na konkretną ocenę. Dlatego na początku roku akademickiego 2019/20 dykcja przedstawi projekt uszczegółowienia formularza oceny oraz będzie postulować wprowadzenie ocen cząstkowych przy poszczególnych kryteriach oceniania, co powinno pozwolić na bardziej trafne i obiektywne weryfikowanie efektów pracy dyplomowej (projekt znowelizowanych kryteriów oceniania w załączniku I).

Zasady dyplomowania

I. PRACA DYPLOMOWA

- Wymagania merytoryczne

Praca dyplomowa powinna być sporządzona w sposób właściwy dla opracowań naukowych, z uwzględnieniem w szczególności wartości merytorycznej, w tym znaczenia stawianego w pracy problemu i poprawności jego sformułowania, wykorzystania danych oraz literatury, wykorzystania aparatury analitycznej oraz wiedzy teoretycznej, poprawności wnioskowania, poprawności formalnej pracy, poziomu samodzielności proponowanego rozwinięcia, rzetelności i etyczności prowadzonych badań. Praca licencjacka powstaje w ramach dwusemestralnego seminarium dyplomowego pod opieką wybranego przez studenta promotora. Temat pracy powinien ogniskować się wokół kluczowych problemów badawczych lub metodologicznych socjologii. Zakres problemowy i metodologiczny jest ustalany przez studenta z prowadzącym pracę z uwzględnieniem ich zainteresowań doświadczeń badawczych oraz prowadzonych aktualnie projektów naukowych. Praca licencjacka powinna zawierać przegląd aktualnej literatury, odnoszącej się do danej subdyscypliny socjologii, precyzyjnie przedstawiony problem badawczy, trafnie dobrane metody i techniki badawcze oraz przekonujące analizy zebranych obserwacji i uzyskanych rezultatów.

- Wymagania formalne

Praca powinna być samodzielnym opracowaniem wybranego zagadnienia z zakresu socjologii. Wymagana jest odpowiednia struktura pracy, odniesienia do literatury przedmiotu, spis rzeczy i odwołania. Ocenie podlega również poprawność językowa oraz opanowanie techniki pisania prac naukowych. Warunkiem dopuszczenia pracy do egzaminu dyplomowego jest przyjęcie jej przez promotora oraz uzyskanie pozytywnej recenzji. Objętość pracy licencjackiej powinna wynosić od 63000 do 108000 znaków (w tym spacje i znaki interpunkcyjne).

- Standardy edytorskie i redakcyjne odnoszące się do prac licencjackich i magisterskich:

Autorzy winni kierować się standardami obowiązującymi autorów publikujących w *Studiach Socjologicznych* <http://www.studiasocjologiczne.pl/p,3,dla-autorow.html> (z odstępstwami wynikającymi z charakteru artykułów naukowych i prac dyplomowych).

- Abstrakt

Abstrakt powinien ułatwić czytelnikowi dotarcie do tekstu i zachęcać do sięgnięcia po cały artykuł. Prezentuje pytanie badawcze, cel i zakres pracy, wykorzystane dane, metody i zakres badania, wreszcie przedstawia najważniejsze tezy i wyniki. Abstrakt powinien być napisany w trzeciej osobie i nie powinien powtarzać ani parafrazować tytułu tekstu. Nie powinien też zawierać definicji, cytatów ani elementów argumentacji. Ma być zwięzły i pozbawiony powtórzeń. Wskazane są zdania proste lub współzależnie złożone, bez zdań wtrąconych.

- Słowa kluczowe

Autor powinien wskazać 3-5 słów kluczowych. Pierwszym może być szczegółowa nazwa subdyscypliny socjologicznej, do której należy praca. Słowa kluczowe nie powinny być zbyt ogólne (np. globalizacja, kapitalizm, zmiana społeczna), mogły być nimi nazwy własne. Ponieważ abstrakty i słowa kluczowe są tłumaczone na angielski, autor powinien brać pod uwagę ich przekładalność. Zachęcamy do używania możliwości standardowej, powszechnie stosowanej terminologii zarówno polskiej, jak i angielskiej, unikania neologizmów, metafor etc.

- Wymagania techniczne

Praca powinna być w formacie A4; preferowana jest czcionka Times New Roman 12 pkt (przypisy dolne: 10 pkt). Odstępy między wierszami powinny wynosić 1,5 wiersza, bez dodatkowych odstępów między akapitami. Marginesy 2,5 cm ze wszystkich stron. Tekst jest wyrównany do lewego i prawego marginesu (wyjustowany). Numery stron znajdują się w prawym dolnym rogu, przy czym numeracja stron jest ciągła. Nagłówki (tytuły rozdziałów i podrozdziałów) są wyrównane do lewej, wyróżnione poprzedzającym je, dodatkowym odstępem (a w przypadku co najmniej tytułów rozdziałów i także pogrubieniem). Akapity należy rozpoczynać od wcięcia.

- Procedury

Student zobowiązany jest wskazać promotora pracy licencjackiej do końca pierwszego miesiąca pierwszego semestru seminarium. Zgłoszenie wyboru promotora oraz tematu pracy student przekazuje prowadzącemu seminarium dyplomowe. Promotorem pracy licencjackiej może być prowadzący seminarium dyplomowe bądź wskazany przez studenta pracownik Instytutu Socjologii mający co najmniej stopień naukowy doktora. Złożenie pracy licencjackiej jest warunkiem zaliczenia ostatniego semestru seminarium dyplomowego. Student zobligowany jest do złożenia w sekretariacie dydaktycznym Instytutu Socjologii, zaakceptowanej przez promotora, pracy licencjackiej na dwa tygodnie przed planowanym terminem egzaminu dyplomowego. Przed dopuszczeniem do obrony praca licencjacka jest sprawdzana w systemie antyplagiatowym obowiązującym na Uniwersytecie Warszawskim.

II. EGZAMIN DYPLOMOWY

- Wymagania merytoryczne:

W skład komisji egzaminacyjnej wchodzić przewodniczący (Dyrektor Instytutu Socjologii lub z-ca Dyrektora IS UW), promotor, recenzent. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym, złożonym z trzech pytań z których co najmniej jedno dotyczy problematyki pracy dyplomowej. Recenzent pracy magisterskiej promowanej przez doktora musi być samodzielnym pracownikiem naukowym.

Pytania odnoszące się do pracy magisterskiej mogły dotyczyć pogłębienia zawartych w niej interpretacji bądź przedstawienia alternatywnych (np. odnoszących się do innych ujęć teoretycznych) wyjaśnień uzasadnienia wyboru metod badawczych, krytycznego osądu zebranego materiału empirycznego. W odpowiedzi na pytania niezwiązane bezpośrednio z pracą magisterską oczekuje się od dyplomanta wiedzy na temat metodologii badań socjologicznych oraz ograniczeń specyfiki i obszarów zastosowania poszczególnych metod, jak również rozumienia założeń metodologicznych stojących za poszczególnymi metodami, znajomości najważniejszych międzynarodowych i krajowych badań socjologicznych, oraz umiejętności krytycznej i refleksyjnej analizy zjawisk i problemów społecznych.

- **Wymagania formalne**

Do obrony pracy magisterskiej konieczne jest wcześniejsze zrealizowanie wszystkich wymogów programu studiów, w tym uzyskanie zaliczenia seminarium dyplomowego. Warunkiem dopuszczenia studenta do egzaminu dyplomowego jest przyjęcie pracy przez promotora oraz uzyskanie pozytywnych recenzji.

- **Procedury**

Dwa tygodnie przed planowanym terminem obrony pracy dyplomowej student:

- a) składa w sekretariacie studiów stacjonarnych egzemplarz pracy dyplomowej wydrukowany dwustronnie, zbindowany podpisany przez autora pracy i promotora (zgodnie ze wzorem obowiązującym na Uniwersytecie Warszawskim)
- b) umieszcza streszczenie i słowa kluczowe oraz archiwizuje pracę w Archiwum prac dyplomowych,
- c) składa 4 zdjęcia (formatu 4,5 cm x 6,5 cm) lub 5 w przypadku odpisu w języku angielskim
- d) składa dowód wpłaty za dyplom na indywidualne konto studenckie i w języku polskim 60 zł odpis dyplomu w języku angielskim 40 zł (odpis w języku angielskim wystawiany jest na życzenie studenta).

Niewątpliwym, obserwowanym przez nas problemem związanym z dyplomowaniem jest jego niezadowolająca terminowość finalizowania studiów. Jedną z zasadniczych przyczyn, wspomnianą w tym raporcie w różnych miejscach, jest szybkość wchodzenia naszych studentów i równieś studentów I stopnia i na rynek pracy. Konieczność godzenia różnych ról i obowiązków niekorzystnie odbija się na czasowym uzyskiwaniu zaliczeń, ale równieś na jakości prac, szczególnie pisemnych. W efekcie prace dyplomowe powstają bardzo długo, niejednokrotnie zdarza się też, że kontakt między promotorem a dyplomantem ulega zawieszeniu na długie tygodnie.

W ostatnim czasie podejmowaliśmy różne działania, które miałyby osłabić to negatywne zjawisko. Z jednej strony, zaostrzyliśmy kryteria uzyskiwania zaliczenia pierwszego (z dwóch) semestru seminarium licencjackiego, oczekując szybszego sprecyzowania problematyki pracy, przygotowania starannego przeglądu literatury czy opracowania szczegółowego projektu badania. Z drugiej strony, podejmowaliśmy działania zachęcające studentów do budowania swoich prac dyplomowych wokół badań realizowanych na i prowadzonych równolegle do seminarium licencjackiego i seminariach badawczych. Szczególnie to drugie rozwiązanie przyniosło pewne pozytywne rezultaty, ale z całą pewnością nieodczekać na bliższe namyslenie nad usprawnieniem procesu dyplomowania oraz nad terminowością uzyskiwania stosownych zaliczeń. Niewątpliwie konieczna jest równieś praca nad zmianą w kulturze pracy samych wykładowców, czasami nadmiernie pobłażliwych w stosunku do terminów sesji wyznaczonych kalendarzem akademickim UW.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

W Instytucie Socjologii w roku akademickim 2019/20 zatrudnionych jest prawie 60 osób na stanowiskach badawczo-dydaktycznych lub dydaktycznych oraz 3 osoby na stanowisku badawczym. Zajęcia dydaktyczne są prowadzone przede wszystkim przez kadrę IS, głównie z doktorantami Instytutu, którzy współprowadzą zajęcia o charakterze fakultatywnym (w ten sposób, pod okiem doświadczonego wykładowcy, ucząc się i doskonaląc techniki dydaktyczne) bądź samodzielnie prowadzą zajęcia obowiązkowe na I stopniu.

Należy podkreślić, że w Instytucie Socjologii prowadzi się zarówno prace teoretyczne (i to w ramach różnych tradycji teoretycznych), jak i empiryczne; badania zarówno o charakterze ilościowym, jak i jakościowym, a także badania porównawcze w ramach współpracy międzynarodowej. Wiąże się to z udziałem naszych pracowników w międzynarodowych projektach badawczych, konferencjach i publikacjach.

Pracownicy Instytutu podejmują również **udział na rzecz podnoszenia i rozwijania swoich kompetencji dydaktycznych, rozwoju międzynarodowej współpracy dydaktycznej** oraz pozyskiwania grantów pozwalających podnosić jakość kształcenia. Możliwe jest to, między innymi, dzięki Środkom z dotacji projakościowej, którymi Instytut Socjologii otrzymał MNiSW oraz **dotacji projakościowej PIK UW** (szczegóły w pkt. 10), która pozwala finansować **udział pracowników IS w różnorodnych konferencjach, szkoleniach i warsztatach**, podnoszących poziom ich wiedzy i umiejętności, jak i pozwalających na budowanie sieci znajomości, pomocnej przy dyskusjach i pracach nad modernizowaniem programów kształcenia.

Dr Wojciech Rafałowski dwukrotnie brał udział w kursach związanych z nauczaniem metod ilościowych w socjologii. W trakcie ECPR⁴ **Winter School in Methods and Techniques**, zorganizowanej na Uniwersytecie Wiedeńskim w lutym 2013 roku uczestniczył w kursach „Multilevel Regression Modelling” and „Introduction to STATA” a w lutym 2014 roku w kursie „Advanced Discrete Choice Modeling”. Doświadczenia te zostały przez niego wykorzystane przy projektowaniu i prowadzeniu zajęć z analizy danych ilościowych. W semestrze zimowym 2019/20 dr Rafałowski przebywa na **stypendium Fulbright Senior Award na Washington University in St. Louis**, gdzie ma okazję obserwować metody nauczania statystyki na amerykańskim uniwersytecie, a zebrane doświadczenia planuje wykorzystać do ulepszenia praktyk dydaktycznych w Instytucie Socjologii UW.

W 2016 roku dr Agata Komendant-Brodowska, dr Anna Baczko-Dombi oraz dr Katarzyna Abramczuk uzyskały **dofinansowanie projektu innowacji dydaktycznych** w ramach dotacji projakościowej, którymi Instytut Socjologii otrzymał z MNiSW. Celem tego projektu (**„Pępek wspólnego działania w ujęciu eksperymentalnym”**) było przygotowanie materiałów i przeprowadzenie działań badawczo-dydaktycznych skoncentrowanych wokół problemu wspólnego działania, a dzięki wykorzystaniu innowacyjnych rozwiązań dydaktycznych zwiększenie zaangażowania studentów w prezentowanie im problematyki. W ramach tego projektu dydaktycznego, obejmującego zajęcia zarówno dla studentów I jak i II stopnia, przygotowana została, między innymi, aplikacja dydaktyczna pt. **„Garnek pełen dukatów”** pozwalająca na zapoznanie się z mechanizmami i motywacjami towarzyszącymi aktorom zaangażowanym w problem wspólnego działania, opracowany został projekt badania eksperymentalnego na bazie gry w dobro publiczne, który był następnie dyskutowany na zajęciach, jak również studenci II stopnia zaangażowani byli w przeprowadzenie przygotowanego badania eksperymentalnego wśród studentów I stopnia i w analizę uzyskanych wyników. Cykl tych zajęć, prowadzony już po raz czwarty, cieszy się bardzo dużym zainteresowaniem i uznaniem wśród studentów, co jest szczególnym sukcesem w odniesieniu do zajęć kojarzonych ze statystyką, powszechnie uznawaną za najtrudniejszy przedmiot na studiach w IS.

⁴ European Consortium for Political Research.

W 2016 roku Instytut Socjologii UW nawiązał **współpracę z Groningen Center for Social Complexity Studies** w celu podejmowania wspólnych inicjatyw edukacyjnych związanych z nauczaniem podstaw modelowania w naukach społecznych (obszar określany zazwyczaj terminem **Computational Social Sciences**). W 2018 roku IS UW pozyskał jako partnera w obszarze innowacji edukacyjnych berliński Alexander von Humboldt Institute for Internet and Society i wspólnie z Groningen Center for Social Complexity Studies otrzymał **dofinansowanie w ramach programu Erasmus Plus** (Instytut Socjologii UW jest instytucją koordynującą) projektu pod nazwą **Action for Computational Thinking in Social Sciences**. Celem projektu jest stworzenie otwartego kursu online (MOOC-a) dedykowanego studentom nauk społecznych wczesnych lat (poziom licencjatu), obejmującego szkolenie z podstawowych koncepcji i narzędzi z obszaru modelowania w naukach społecznych. Obecnie tworzone są materiały edukacyjne (filmy, teksty, ćwiczenia, quizy) do pierwszego z pięciu modułów kursu. Materiały powstające w ramach kursu będą również wykorzystywane m.in. w ramach kursu **Cyfrowych metod badań społecznych** na naszym nowym programie studiów II stopnia **Socjologia cyfrowa** oraz na zajęciach na II stopniu na kierunku **Socjologia** (np. Mikro-makro, TABS o teorii racjonalnego wyboru). Realizacja projektu pozwoli dotrzeć do szerokiej grupy docelowej (Średnio w takich kursach bierze udział kilka tysięcy osób rocznie, a są one powtarzane cyklicznie) i budować pozycję Uniwersytetu Warszawskiego jako ważnego aktora w tematyce nauczania modelowania w naukach społecznych w Europie. W ramach realizacji projektu ACTISS, zgodnie z założeniami programu, bardzo duży nacisk jest położony na rozwój kompetencji zespołu w zakresie dydaktyki. Zespół IS UW stale współpracuje z ekspertem z Uniwersytetu w Groningen w zakresie tworzenia MOOC-ów. Jest to szczególnie cenne ze względu na unikalne kompetencje naszych partnerów, mających już ogromne doświadczenie w tej dziedzinie (kilkanaście uruchomionych kursów). W projekt zaangażowana jest platforma Futurelearn i jedna z najpoważniejszych instytucji oferujących kursy internetowe - możliwości opracowania kursu dla tej platformy jest sama w sobie wyróżnieniem. Podczas tygodniowej wizyty studyjnej w Berlinie (czerwiec 2019) cały zespół projektu brał udział w intensywnym szkoleniu w zakresie przygotowywania kursów internetowych i wysokiej jakości zgodnych z najnowszymi trendami materiałów edukacyjnych, m.in. przygotowywania scenariuszy i materiałów wizualnych oraz samego nagrywania filmów edukacyjnych. Szkolenie miało charakter przede wszystkim merytoryczny, ale również techniczny. W efekcie wizyty powstały materiały dydaktyczne będące częścią kursu, ale też możliwe do zastosowania podczas zajęć już w roku akademickim 2019/20. Zarówno same materiały, jak i kompetencje, które zespół nabył w trakcie kursu, będą z pewnością możliwe do wykorzystania przy innych działaniach dydaktycznych w IS UW oraz pozwolą na poszerzenie kompetencji innych pracowników na przykład przy okazji prowadzenia wspólnych zajęć. W efekcie prac nad projektem ACTISS powstały też już dwie publikacje związane z dydaktyką:

- Jager, W., Abramczuk, K., Komendant-Brodowska, A., Baczko-Dombi, A., Fecher, B., Sokolovska, N., Spits, T. Looking into the educational mirror: why computation is hardly being taught in the social sciences, and what to do about it w: Harko Verhagen, Melania Borit, Giangiacomo Bravo, Nanda Wijermans (ed.) *Advances in Social Simulations i Looking in the Mirror*, Springer (w druku)
- Abramczuk, K., Baczko-Dombi, A., Jager, W., Komendant-Brodowska, A., Porayska-Pomsta, Katarzyna, Vasalou, A., *Teaching computational social science: towards a learning map for organizing educational material* http://194.116.73.185/papers/SSC_2016_paper_100.pdf (conference paper)

W styczniu 2018 roku dr Maja Sawicka wzięła udział w szkole zimowej **Digital Methods Initiative** zorganizowanej przez **Uniwersytet w Amsterdamie (UvA)**. Program szkolenia obejmował dwa dni zajęć teoretyczno-praktycznych (wykłady dotyczące zastosowania metod cyfrowych w analizach z zakresu nauk społecznych i charakterystyki danych cyfrowych oraz warsztaty praktyczne zorientowane na zastosowanie konkretnych narzędzi) oraz trzy dni pracy projektowej. **Digital Methods Initiative** był prezentacją nowoczesnego podejścia do nauczania metodologii badań społecznych metodą *learning-by-doing* i inspiracją do wprowadzania takich elementów do własnych kursów. Uczestnictwo umożliwiło lepsze zrozumienie specyfiki danych cyfrowych oraz procesu analizy, w którym takie dane są wykorzystywane, dało wgląd w obecnie dostępne narzędzia służące do analizy danych cyfrowych oraz w logikę działania takich narzędzi. Co więcej, dzięki podwyższonym kompetencjom i zyskanej wiedzy z zakresu metodologii badań cyfrowych umożliwiło też dr Sawickiej zaangażować się w przedsięwzięcia naukowe, których elementem jest praca z danymi cyfrowymi. Doświadczenia zdobyte w trakcie udziału w szkole zimowej zostały przez nią od razu wykorzystane przy pracach nad programem studiów na kierunku *Socjologia cyfrowa* a także na zajęciach dla studentów I i II stopnia kierunku *Socjologia* (dotyczących wspomaganej komputerowo jakościowej analizy treści, w których wykorzystana została zarówno wiedza, jak i podejście dydaktyczne zainspirowane sposobem prowadzenia zajęć podczas szkoły zimowej DMI2018) oraz kierunku *Język i społeczeństwo* prowadzonego przez IS we współpracy z Instytutem Lingwistyki Stosowanej UW (wprowadzenie elementów analizy danych cyfrowych do programu przedmiotu *Badania etnograficzne*)

W czerwcu 2018 dr hab. Sławomir Mandes uczestniczył w **szkoleniu** organizowanym przez **konsorcjum Clarin** we Wrocławiu. Organizatorami wydarzenia byli: Politechnika Wrocławska, konsorcjum CLARIN-PL, PolLinguaTec i Centrum Wiedzy CLARIN. Konsorcjum Clarin (<http://clarin-pl.eu/pl/strona-glowna/>) to część ogólnoeuropejskiej infrastruktury badawczej CLARIN. Tworzy je sześć jednostek naukowych, w których powstają elektroniczne zasoby językowe i narzędzia do pracy z dużymi zbiorami tekstów w języku polskim. W ramach warsztatów można było poznać zaawansowane techniki przetwarzania tekstu za pomocą narzędzi przygotowanych przez konsorcjum. W szczególności warsztaty dotyczyły: tworzenia, przeglądania i anotacji korpusów tekstów; wydobywania informacji oraz cech tekstów: tworzenia prostych statystyk, stylometrii, grupowania, ustalania autorstwa, wydobywania terminów, ustalania nazw własnych; zasobów leksykalnych CLARIN-PL: *Słownosiel*, *Słownosiel* polsko-angielska, *Słownik* znakowany wydźwiękiem emocjonalnym, *Walenty* i *słownik* walencyjny. Nabyte umiejętności i wiedza zostały wykorzystane np. w czasie zajęć "Analiza danych jakościowych: Zaawansowana analiza zapisów komunikacji religijnej" prowadzonych w roku akademickim 2018/2019.

Od 2018 roku realizowany jest w Instytucie projekt **"Future of Europe in Research and Studies"** (CEFoE) finansowany przez Komisję Europejską w ramach **Jean Monnet Programme w programie "Erasmus+"** (w okresie 2018-2021). Celem projektu jest prowadzenie wykładów i warsztatów dla studentów, realizacja badań naukowych i organizacja debat publicznych na temat społecznych, politycznych i ekonomicznych wyzwań stojących przed Unią Europejską. Projekt umożliwia włączenie problematyki UE do programu studiów w IS UW, w tym takich zagadnień jak: społeczny wymiar Unii, w tym kryzys demograficzny i próby jego rozwiązania, demokratyzacja procesów decyzyjnych, konsultacje społeczne i debaty jako narzędzia deliberacji, przejawy nierówności społecznych, problemy unijnej polityki migracji i kryzys uchodźczy, wyzwania

globalizacyjne wobec Unii, scenariusze rozwoju UE, zrównoważony rozwój, polityka klimatyczna i energetyczna; także prowadzenie badań naukowych na temat reprezentacji interesów społecznych i ekonomicznych w politykach publicznych UE, jak również inicjowanie debat publicznych dotyczących najbardziej aktualnych problemów Unii.

W kwietniu 2018 roku dr Agata Komendant-Brodowska i dr hab. Sławomir Mandes wzięli udział w **konferencji „CyberHuman”** zorganizowanej przez Polskie Towarzystwo Badaczy Rynku i Opinii, co pozwoliło na zapoznanie się z aktualnymi trendami w badaniach wykorzystujących dane cyfrowe (dynamicznie rozwijające się linie badań społecznych) oraz nawiązanie kontaktów z ekspertami, którzy i w dalszej perspektywie i mogli być konsultantami przy modyfikacjach programu studiów, szczególnie zajęć o charakterze metodologicznym i warsztatowym oraz ewentualnymi (współprowadzącymi) zajęciami w Instytucie Socjologii UW.

W 2018 roku dr Anna Baczek-Dombi i dr Agata Komendant-Brodowska uczestniczyły w warsztatach **Impact School: Science Transfer in the 21st century**, organizowane przez Leibniz Research Alliance Science 2.0. (Berlin, Niemcy). Celem warsztatu było zwiększenie umiejętności komunikowania wyników badań naukowych instytucjom i osobom spoza świata nauki. Oprócz uzyskanych w trakcie warsztatu umiejętności, dodatkowymi korzyściami z udziału w warsztacie było umożliwienie nawiązania kontaktów, które są kluczowe w tworzeniu międzynarodowych projektów partnerskich. Współorganizator warsztatu Alexander von Humboldt Institute for Internet and Society został partnerem IS UW w projekcie ACTISS. W trakcie tego wyjazdu dr Komendant i dr Baczek wzięły też udział w warsztacie z zastosowaniem metody „Arena Blended Connected Learning Design” co po powrocie, znalazło zastosowanie przy projektowaniu studiów „Socjologia cyfrowa” ale też pojedynczych przedmiotów, czy przekazaniu najistotniejszych informacji innym pracownikom IS UW. Program warsztatów pozwolił uzyskać nowe kompetencje w zakresie komunikowania wiedzy naukowej, co przełożyło się na zwiększenie umiejętności dydaktycznych (przekazywanie studentom wiedzy na temat często skomplikowanych kwestii w przystępny sposób) oraz uświadomiła konieczność podkreślenia podczas zajęć kwestii odbiorców wyników badań również sektora biznesowego i pozarządowego.

We wrześniu 2018 dr Paweł Pożawski wzięł udział w spotkaniu **International Network for Social Policy Teaching and Research** w Centre for Research on Discretion and Paternalism na Uniwersytecie Bergen w Norwegii. Program spotkania obejmował m. in. dyskusję nad przedsięwzięciami dydaktycznymi w ramach sieci (wymiana studentów i kadry), planów co do przygotowania i publikacji podręczników w zakresie Public Policy, oraz omówienie zastosowania tzw. systematic reviews i ich metodologii, użyteczności i form instytucjonalnych. Systematic reviews są relatywnie nową i wyraźnie popularyzowaną metodologią public policy analysis, która nie jest jeszcze dobrze zakorzeniona w polskich realiach i i szczególnie - dydaktyce. W ramach spotkania przeprowadzono pokazowe seminarium poświęcone tej metodologii i jej nauczaniu, z naciskiem na transfer aktualnych treści i wzorów dydaktycznych. Udział w wydarzeniu przekłada się na budowanie potencjału implementacji tych wzorów w IS na każdym poziomie studiów, daje też możliwość przedyskutowania ograniczeń szans związanych z ich stosowaniem oraz umożliwiło nawiązanie kontaktu z ekspertami ze stosującymi. Obszar przedmiotowy spotkania był zbliżony z ofertą dydaktyczną modułu „Problemy społeczne i sprawy publiczne” (studia I stopnia) i ścieżki specjalizacyjnej „Kapitał ludzki i rynek pracy i sprawy publiczne” (studia II stopnia), planowane

jest też uruchomienie zajęć fakultatywnych poświęconych metodologii i zastosowaniom systematic reviews.

We wrześniu 2018 dr Anna Baczek-Dombi i dr Agata Komendant-Brodowska wzięły udział w II Interdyscyplinarnej Konferencji Naukowej **TechSpo'18: Władza algorytmów?** w Krakowie, na której zaprezentowały koncepcję projektu ACTISS. Został on bardzo dobrze odbierany i pozwolił na zainteresowanie projektem polskiego Środowiska dydaktyków tzw. obliczeniowych nauk społecznych oraz źródłem materiałów dydaktycznych z najnowszych prowadzonych w Polsce badań. Konferencja okazała się też źródłem inspiracji do szczegółowego projektowania i rozwoju studiów. Socjologia Cyfrowa i pozwoliła na lepszą orientację w tematyce, możliwych polach współpracy interdyscyplinarnej i myślenia o sylwetce kandydata. Dzięki kontaktom nawiązanym w czasie konferencji udało się również pozyskać dwoje referentów na wykładowców Socjologii Cyfrowej.

W czerwcu 2019 dr Agata Komendant-Brodowska i dr Katarzyna Abramczuk były uczestniczkami **Symposium of Principles on Effective Teaching** organizowanego przez Wydział Psychologii symposium skierowanego do pracowników UW prowadzących zajęcia. Dało ono możliwość poszerzenia wiedzy z zakresu tworzenia nowych kursów, ich prowadzenia i metod ewaluacji studentów. Głównym celem symposium było upowszechnienie wiedzy na temat zasad, metod i technik, które mogą stosować nauczyciele akademicki, aby osiągnąć wysokiej jakości efekty uczenia się i wysoki poziom zadowolenia studentów. W trakcie symposium wielu zaproszonych międzynarodowych ekspertów, m.in. Prof. Beth Morling (University of Delaware) and Prof. Melissa Beers (Ohio State University) przedstawiły oparte na dowodach zasady projektowania kursów, nauczania i uczenia się.

W lipcu 2019 grupa pracowników IS (dr Anna Baczek, dr Agnieszka Jasiewicz, dr Agata Komendant-Brodowska, dr hab. Sławomir Mandes, dr Justyna Pokojka, dr Małgorzata Sikorska oraz dr Marianna Zieleńska) wzięła udział w **szkoleniu przeprowadzonym przez Centrum Kompetencji Cyfrowych UW** zapoznającym z innowacyjnym projektowaniem zajęć metodą **ABC Learning Design**, w tym w bardzo interesujący sposób pokazującym powiązanie różnorodnych metod i form dydaktycznych ze sposobami systematycznego weryfikowania efektów uczenia się. Szkolenie było otwarte dla wszystkich pracowników IS UW, ale i ze względu na jedyny dostępny wówczas termin w kalendarzu CKC UW i zostało przeprowadzone w okresie gdy część wykładowców przebywała już na urlopiach. Pozostajemy jednak w kontakcie z Centrum i planujemy kolejne szkolenia z innowacyjnych metod planowania zajęć.

Świadectwem wysokiego poziomu dydaktyki jest także fakt, że na bazie i na potrzeby dydaktyki w IS UW, z inicjatywy jego kadry naukowej i jej siłami, **tworzone lub tłumaczone i przygotowywane do wydania są podstawowe podręczniki i zbiory tekstów** w zakresie historii myśli socjologicznej, współczesnych teorii socjologicznych, statystyki, metodologii i współczesnego społeczeństwa polskiego⁵. Prace te wykorzystywane są powszechnie w

⁵ Tłumaczenia podręczników: Babbie E. *Podstawy badań społecznych* PWN Warszawa 2003 i *Badania społeczne w praktyce* PWN Warszawa 2008; Lofland J. i in. *Analiza układów społecznych*, Scholar Warszawa 2009; *Współczesne teorie socjologiczne* Scholar Warszawa 2006 (wybór i opracowanie Aleksandra Jasińskiego-Kania, Lech M. Nijakowski, Jerzy Szacki, Marek Zieliński). Autorstwo podręczników: Nowicka E. *Świat człowieka, Świat kultury* PWN Warszawa 2019 (wydanie 7), Lissowski G, J. Haman, M. Jasiński *Podstawy*

nauczaniu socjologii i dyscyplin pokrewnych także poza Uniwersytetem Warszawskim. Również dorobek badawczy kadry i doktorantów Instytutu Socjologii upowszechniany w formie monografii, publikacji w czasopiśmie i pracach zbiorowych oraz tłumaczeń literatury obcej zajmuje poczesne miejsce wśród lektur wykorzystywanych w nauczaniu socjologii i nauk społecznych w ogólności, tak na UW, jak i w innych ośrodkach w Polsce.

Wysoki poziom kształcenia i zaangażowanie naszych wykładowców dostrzegane są też na samym Uniwersytecie Warszawskim i w listopadzie 2018 roku dr Agata Komendant-Brodowska otrzymała **Nagrodę Dydaktyczną Rektora UW**. Wyróżnienie to przyznawane jest od 2015 roku nauczycielom akademickim, którzy w pracy ze studentami wykorzystują nowatorskie metody nauczania. Kandydaci zgłaszani są przez dziekanów i kierowników jednostek prowadzących studia, a zgłoszenia oceniane są przez komisję, której przewodniczy prorektor ds. studentów i jakości kształcenia i w skład której wchodzi m.in. przedstawiciele studentów i doktorantów.

Innym przykładem doceniania wykładowców IS i ich wysokich kompetencji dydaktycznych jest zapraszanie ich jako prowadzących **zajęcia socjologiczne w innych jednostkach UW**. Stale współpracujemy z Instytutem Historycznym, Wydziałem Geografii i Studiów Regionalnych, Wydziałem Pedagogicznym. Nasi pracownicy prowadzą też co roku autorskie zajęcia na Wydziale Artes Liberales, równieś współpracujemy ze specjalistami z innych dyscyplin, ciesząc się bardzo dużym zainteresowaniem i wysoko oceniane przez studentów AL. Rokrocznie kilku-kilkunastu pracowników Instytutu pełni rolę tutorów studentów Międzyobszarowych Indywidualnych Studiów Społecznych i Humanistycznych (MISH UW), otaczając ich opieką naukową i promując ich prace dyplomowe, a czworo pracowników (w tym dwoje - dr Agnieszka Jasiewicz i dr Paweł Połowski - aktualnie) pełni funkcję opiekunów lat na MISH. Dr hab. Małgorzata Głowacka-Grajper jest z kolei, już drugą kadencją, z-cm Dyrektora MISH ds. studenckich. Świadczy to o dostrzeganiu na całym UW naszego zaangażowania w kwestie studenckie i dydaktyczne.

Konieczność ciągłego poszerzenia i pogłębiania wiedzy i umiejętności i dzięki współpracy z uczelniami zagranicznymi, kooperacji z partnerami z otoczenia społeczno-gospodarczego oraz dzięki uczestniczeniu w dodatkowych kursach, szkołach letnich, czy szkoleniach podnoszących kompetencje dydaktyczne i uważamy za oczywisty komponent pracy w Instytucie Socjologii. Ciągła wymiana doświadczeń i umiejętności pozwala nam na bieżąco poznawać nowe rozwiązania i sprzyja systematyzowaniu wiedzy. Znajduje to swoje odzwierciedlenie zarówno w nowo podejmowanych projektach badawczych naszych pracowników, jak i we wprowadzaniu przez nich nowych rozwiązań w zakresie dydaktyki.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

• Podstawowe dane o infrastrukturze dydaktycznej

Instytut Socjologii korzysta z pomieszczeń w budynku przy ul. Karowej 18. Znajdują się w nim następujące sale dydaktyczne: na parterze 18 (105,1 m²), na półpiętrze 22 (24,13 m²), na I piętrze sale 104 (48,3 m²) i 112 (48,9 m²), na II piętrze sale 201 (35,9 m²), 204A (27,3 m²), 205 (48,4 m²) i 212 (22,4 m²), na III piętrze sale 301A (16,86), 303 (28,9 m²), 304 (48,5 m²), 305 (25 m²)

statystyki dla socjologówò Scholar Warszawa 2008; Nowicka E., M. Głowacka-Grajper Świat człowieka - Świat kultury. Antologia tekstów klasycznej antropologiiò Warszawa PWN; Giza A., M. Sikorska Współczesne społeczeństwo polskieò PWN Warszawa 2012.

i pracownia dla doktorantów, 4 stanowiska, 305a (22,8 m²) i 315 (27,5 m²), a na IV piętrze sale 400 (33,6 m²), 403 (48,9 m²), 405 (28,1 m²), 406 (24,8 m²), 410 (23 m² i sala komputerowa), 411 (27,3 m² i sala komputerowa) i 412 (33 m² i sala komputerowa).

Razem jest 19 sal dydaktycznych o łącznej powierzchni 687,8 m². W całym budynku jest dostępny internet (sieć bezprzewodowa).

- **Pracownie komputerowe** - liczba stanowisk, oprogramowanie

W Instytucie Socjologii mamy 3 sale komputerowe (w ramach Pracowni Przetwarzania Danych), które znajdują się na IV piętrze budynku przy ul. Karowej. Są to sale nr 410 (12 stanowisk komputerowych + jedno dla prowadzącego), nr 411 (12 stanowisk komputerowych + jedno dla prowadzącego) i sala nr 412 (12 stanowisk komputerowych). Ponadto na II piętrze budynku znajdują się 4 ogólnodostępne stanowiska komputerowe oraz 4 stanowiska dla laptopów. Wszystkie jednostki centralne w Pracowni Przetwarzania Danych IS UW mają dostęp do przewodowego Internetu (LAN). Na komputerach zainstalowane są specjalistyczne pakiety statystyczne do ilościowej analizy danych takie jak: R, SPSS, Statistica. Ponadto na komputerach w sali 411 oraz tych ogólnodostępnych zainstalowano jest oprogramowania wspierające proces analizy danych jakościowych Atlas.ti.

- **Wypożyczenie sal dydaktycznych**

Obecnie w 16 salach jest sprzęt multimedialny. Dodatkowo, w 7 salach dydaktycznych zostały zainstalowane telewizory LCD podłączone do komputerów. Rzutniki współpracują zarówno z komputerami stacjonarnymi jak i z laptopami.

- **Fokusownia**

Sala nr 406 została przystosowana do prowadzenia zogniskowanych wywiadów grupowych. Zainstalowany system audio-wizualny umożliwia zarówno bieżący podgląd jak i zapis prowadzonych wywiadów.

Warto dodać, że w ostatnim czasie, dzięki zaangażowaniu Prodziekana WFIS dra hab. Sławomira Godzińskiego, udało się i po wielu latach starcie wybudować w naszej siedzibie na Karowej 18 windę, co znacznie podniosło komfort użytkowania budynku, nie tylko wśród osób z ograniczonymi możliwościami ruchowymi, oraz zwiększyło dostępność zajęć dla osób z niepełnosprawnościami. Dbałość o dostępność przejawia się tak też w tym, że w czasie kolejnych remontów brane są pod uwagę potrzeby osób z niepełnosprawnościami (przystosowanie toalet, oczyszczenie ciągów komunikacyjnych na całym z piętrem). W roku 2017 **wyremontowany** został i wyposażony w nowe meble **pokój studentów** (tzw. *Åkanciapað*), który jest siedzibą Zarządu Samorządu IS, ale pozostaje otwarty dla wszystkich studentów IS, w którym mogli spędzać czas między zajęciami, korzystać z komputera i drukarki, a nawet odgrzać posiłek w mikrofalówce. Na początku 2018 roku i dzięki zaangażowaniu naszych studentów i IS otrzymał dofinansowanie w ramach Budżetu Partycypacyjnego UW na realizację projektu **Åogród społecznościowy na Karowej**, który i po zakończeniu koniecznego generalnego remontu zewnętrznej elewacji i tarasu i został zrealizowany w czerwcu 2019 roku. *Åogróð* służy nie tylko studentom i pracownikom Instytutu Socjologii, ale jest otwarty dla całej społeczności UW. W planach jest również remont Sali wykładowej, która ma służyć zarówno celom dydaktycznym jak i naukowym (jako miejsce organizowania konferencji i seminariów bądź posiedzeń koleżeńskich).

- **Biblioteka i zbiory biblioteczne**

Studenci Instytutu korzystają ze zbiorów połączonych Biblioteki Wydziału Filozofii i Socjologii UW oraz Instytutu Filozofii i Socjologii PAN, która dysponuje bogatym zbiorem księzek i czasopism (

200 tys. vol. księzek, 42 tys. czasopism i 15 tys. jednostek w zbiorach specjalnych). Biblioteka kompletuje 320 tytułów czasopism (159 zagranicznych i 151 krajowych). Czytelnia (ogólna i czasopism) ma 76 miejsc i prawie 4 tys. księzek w zbiorze podręcznym. Jest czynna przez 6 dni w tygodniu w godz. 9.00 i 20.00. Biblioteka posiada także czytelnie zbiorów specjalnych. Komputerowy katalog on-line obejmuje nabytki od 1991 r. Biblioteka ma 12 stanowisk komputerowych do pracy własnej z bazami danych oraz dostęp do baz udostępnianych na serwerze Biblioteki Uniwersyteckiej. Niektóre zakłady Instytutu posiadają wyspecjalizowane księgozbiory własne, które udostępniane są pracownikom oraz zainteresowanym studentom. Coraz częściej jednak studenci Instytutu korzystają przede wszystkim z zasobów Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego, głównie anglojęzycznych baz on-lineowych.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Instytut Socjologii odpowiada na oczekiwania otoczenia zewnętrznego, nawiązując współpracę z instytucjami samorządowymi, instytucjami kultury, organizacjami pozarządowymi, działającymi na rynku firmami badawczymi, zróżnicowanymi środowiskami pracodawców poprzez udział we wspólnych badaniach, rozbudowany system praktyk, jak również staże i kontakty z absolwentami Instytutu.

Instytut Socjologii, jako jeden z sześciu wydziałów Uniwersytetu Warszawskiego, jest uczestnikiem programu **Aplikacyjne prace dyplomowe i skuteczny start zawodowy**. Celem programu jest wspieranie współpracy pomiędzy uczelnią a jej otoczeniem społeczno-gospodarczym poprzez zachęcenie studentów do przygotowywania prac dyplomowych na zamówienie partnerów zewnętrznych. W ramach tego projektu IS podjęło już współpracę z Urzędem Miasta Stołecznego Warszawa oraz z przedstawicielami firmy, której działalność obejmuje, między innymi, prace badawczo-rozwojowe w zakresie narzędzi badawczych z obszaru nauk społecznych. W czerwcu br. obroniona została praca magisterska napisana w ramach tego programu **Motywacja w firmach rekrutacyjnych, na przykładzie CPL Jobs**, której autorką jest Monika Bajkowska, a promotorem dr Julia Kubisa.

Poza bardziej sformalizowaną współpracą z otoczeniem zewnętrznym (w postaci udziału w programie **Aplikacyjne prace dyplomowe**) Instytut Socjologii od wielu lat intensywnie kooperuje z instytucjami, takimi jak organizacje trzeciego sektora czy z różnego rodzaju firmami badawczymi. Wśród przykładów wymienić można 1) **Pracownię Badań i Innowacji Społecznych** **Stocznia**, założoną i prowadzoną przez absolwentów Instytutu Socjologii, która współpracuje z IS w zakresie praktyk studenckich, jak również regularnie oferuje i wysoko cenione i zajęcia dydaktyczne o silnie praktycznym i aplikacyjnym charakterze; 2) **Pracownię Gier Szkoleniowych**, również założoną przez absolwentów Instytutu Socjologii, która i między innymi i przygotowuje i przeprowadza parokrotnie gry szkoleniowe dla uczestników Socjoszkoły, letniej szkoły organizowanej dla kandydatów na studia socjologiczne; 3) **Instytut Badań Edukacyjnych**, placówkę badawczą prowadzącą interdyscyplinarne badania naukowe nad funkcjonowaniem i efektywnością systemu edukacji w Polsce, która systematycznie oferuje staże dla studentów Instytutu, umożliwiając uczestniczenie w tworzeniu metodologii badań dotyczących uwarunkowań ekonomicznych edukacji, tworzenie i testowanie narzędzi oraz możliwość przeprowadzenia własnych analiz, jak również wspiera dyplomantów przygotowujących prace dyplomowe z zakresu socjologii edukacji, udostępniając, na przykład, zbiory danych z

realizowanych przez siebie projektów badawczych. Współpraca budowana jest także w ramach poszczególnych zajęć i głównie tych o charakterze empirycznym. Dla przykładu, w 2017 r., w ramach kursu „Społeczeństwo demokratyczne i aktywność obywatelska” studenci zaprojektowali i przeprowadzili wywiady FGI w laboratorium agencji badawczej Millward Brown, korzystając ze wsparcia profesjonalnego moderatora i zapoznając się z wyposażeniem, technikami i sposobem funkcjonowania profesjonalnej firmy badawczej.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym zapewniana jest także dzięki **włączaniu studentów w prace i projekty badawcze prowadzone przez sam Instytut Socjologii**. Wśród najnowszych przykładów wymienić można projekty realizowane przez dra Mikołaja Lewickiego koncentrujące się na procesach urbanizacji w poszczególnych dzielnicach Warszawy i zachodzącym tam powinięciu rozwoju gospodarczego, przemian wińzi społecznych i form uspołecznienia. Raport z badań nad procesami urbanizacji Białołęki, opublikowany w kwietniu 2018 roku w serii Working Papers Instytutu Socjologii (cyklicznym wydawnictwie najlepszych prac studentów IS), „Nowa Ziemia Obiecana - raport badawczy na temat procesów urbanizacyjnych na Białołęce” spotkał się z bardzo dużym zainteresowaniem władz samorządowych dzielnicy. Dr Lewicki prowadzi też zajęcia podczas których studenci przeprowadzają socjologiczne badania we współpracy oraz współokreśnianiu celów badań przez podmioty zewnętrzne i organizacje (np. Narodową Galerię Sztuki Zachęta, Orkiestrę Sinfonia Varsovia) oraz, głównie małe i średnie, przedsiębiorstwa polskie (np. Pracownia Gier Szkoleniowych, LifeTube). Dzięki takim rozwińzaniom studenci są motywowani do pracy zespołowej nad projektem badawczym, który przynosi wymierne efekty służące diagnozie wyzwań rozwojowych badanych instytucji. Formuła zajęć ma na celu symulację procesu badawczego i współpracy ze zlecającą jednostką partnerem badawczym, socjalizując studentów do pracy badawczej i ekspertów.

Innym przykładem jest uczestniczenie studentów w zajęciach dydaktycznych oraz stażach i praktykach oferowanych przez dr Annę Przybylską w i prowadzonym przez Instytutowe **Centrum Deliberacji** i projekcie „Nowe perspektywy dialogu: model deliberacji i narzędzia IT w procesach decyzyjnych” realizowanym we współpracy z Politechniką Warszawską, Związkiem Miast Polskich, Polskim Forum Osób Niepełnosprawnych, Fundacją Wolnego i Otwartego Oprogramowania oraz Studium Promocji MIT (projekt finansowany jest ze Środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu „Innowacje Społeczne”). W maju 2016 roku, w ramach tego projektu, zorganizowane zostały teń warsztaty „Warszawiacy deliberują” we współpracy z przedstawicielami warszawskich szkół ponadgimnazjalnych: XL LO z Oddziałami Dwujęzycznymi im. S. Łermoskiego, XXI LO im. H. Kołłtaja, XXXIII LO Dwujęzyczne im. M. Kopernika, Technikum Poligraficznego im. Marszałka J. Piłsudskiego oraz XCIX LO z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Z. Herberta. Pierwsza część warsztatów odbyła się z wykorzystaniem platformy internetowej W Dialogu, ale dodatkowo zorganizowano dla uczestników projektu grń miejską na Kampusie Centralnym UW.

Przez dwa lata trwań również i dofinansowany z Funduszu Innowacji Dydaktycznych UW - warsztat badawczy „Warszawska Praga a Nowa kwestia miejska” Polityki publiczne w warunkach kryzysu neoliberalizmu” pod kierownictwem dr hab. Małgorzaty Jacyno i z udziałem doktorantów Instytutu. W ramach zajęć podjęto współpracę z **Muzeum Pragi** oraz pracownikami **Stołecznego Ratusza**. Wstępne wyniki tego dwuletniego projektu, realizowanego z udziałem studentów II stopnia, a oparte na wywiadach biograficznych z wieloletnimi mieszkańcami budynków

komunalnych na obszarze objętym Zintegrowanym Programem Rewitalizacyjnym, były następnie dyskutowane w trakcie warsztatów z mieszkańcami Pragi. Gotowy raport został z kolei zaprezentowany w czerwcu tego roku, w kooperacji z Kantar Millward Brown, które zaoferowały gościnnie w swojej siedzibie w Praskim Koneserze. W spotkaniu, które było adresowane do zarówno nowych jak i wieloletnich urzędników miejskich, działaczy lokatorskich oraz przedstawicieli organizacji społecznych, wzięli udział eksperci dr Łukasz Drozda (IPSiR UW), dr. Łukasz Zaremba (IKP UW) oraz dr Mikołaj Lewicki z naszego Instytutu.

Starym współpracownikiem IS UW jest **Muzeum Miasta Stołecznego Warszawy**, w którym studenci regularnie uczestniczą w dedykowanych im zajęciach z zakresu socjologii miasta. W roku akademickim 2018/19 dr Jarosław Trybuś, kustosz wystawy głównej, prezentował np. dane zbierane przez mieszkańców i o mieszkańcach stolicy.

Na początku 2019 roku podpisaliśmy również umowę o współpracy z **Muzeum Historii Łydów Polskich i POLIN**. Już wcześniej zorganizowaliśmy zajęcia dla naszych studentów (Nie tylko ekspozyty i Muzeum POLIN oczami gościa), którzy zgodnie z prośbą ze strony POLIN i porządkowali i kodowali dane pochodzące z wpisów osób zwiedzających muzeum. Efekty tego eksploracyjnego projektu zostały zaprezentowane przez studentów, dając im i jakże istotne i doświadczenie komunikowania wyników interesariuszom zewnętrznym, m.in. przedstawicielom muzealnego Działu Badań i Działu Komunikacji. Posłużyły też do przygotowania scenariusza kolejnych zajęć, seminarium badawczego i Muzeum POLIN jako znak i miejsce w przestrzeni miasta, które będzie realizowane w roku akademickim 2019/20. W tym miejscu warto zaznaczyć, że i niezależnie od bardzo dobrze układającej się współpracy i żywego zainteresowania obydwu stron jej kontynuacji i proces przygotowywania umowy był bardzo długi ze względu na konieczność konsultowania jej z różnymi szczeblami władz na Uniwersytecie oraz prawnikami, zarówno Uniwersyteckimi, jak i POLIN. Z jednej strony, jest to zrozumiałą koniecznością, z drugiej jednak przykład tego, jak wiele czasu i zaangażowania wielu osób wymaga sfinalizowanie formalnej umowy o współpracy. Nasze doświadczenie wskazuje, że o wiele szybciej i w bardziej elastyczny sposób można nawiązać długotrwałą kooperację z zewnętrznym aktorem przy wykorzystaniu nieformalnej sieci kontaktów społecznych.

Instytut Socjologii jest również częścią interdyscyplinarnego laboratorium badawczego Uniwersytetu Warszawskiego **DELab UW**, w ramach którego realizowane są projekty dotyczące społeczeństwa i gospodarki cyfrowej oraz wyzwania przed jakim stoi społeczeństwo w dobie zmian technologicznych, a który to tworzy platformę współpracy pomiędzy akademią, biznesem i instytucjami publicznymi. Wśród sztandarowych działań DELab UW znajdują się projekty realizowane w ramach europejskiego programu Horyzont 2020, w tym trwający od 2016 roku projekt *Chain React*. Zwiększanie świadomości społeczeństwa wobec powołanej korporacji z MS Pà Socjologowie z IS UW działający w DELab UW realizują też projekty w partnerstwie z otoczeniem zewnętrznym, w tym we współpracy z przedstawicielami biznesu (jak choćby Polpharma czy Gumtree), czy organizacjami pożytku publicznego, np. z Fundacją Przedsiębiorczości Kobiet. Podejmowane działania owocują realizacją projektów społecznych, dotyczących przyszłości rynku pracy i sytuacji rozmaitych grup społecznych w dobie rewolucyjnych zmian technologicznych. Wśród nich znalazł się m.in. Projekt *Aktywni+*. Przyszłość rynku pracy realizowany na zlecenie firmy Gumtree, w ramach którego przeanalizowana została kondycja współczesnego rynku pracy w obliczu postępującej

automatyzacji i robotyzacji. Wnioski z przeprowadzonych badań obejmują prognozy bezpieczeństwa zatrudnienia pracowników rozmaitych sektorów rynku, w tym analizy umiejętności jakie będą wymagane od pracowników poszczególnych zawodów w niedalekiej przyszłości.

Już istniejące pola współpracy z otoczeniem zewnętrznym, jak również planowane poszerzenie współpracy o kolejne instytucje badawcze, organizacje trzeciego sektora, czy administracji publicznej będą sprzyjały włączaniu studentów w projekty badawcze realizowane we współpracy z aktorami zewnętrznymi, jak również otwierają możliwości podejmowania kooperacji przy aplikacyjnych pracach dyplomowych.

W zeszłym roku, przygotowując koncepcję nowego kierunku studiów (Socjologia cyfrowa⁶) przeprowadziliśmy **konsultacje z przedstawicielami Środowiska biznesowego**, mające na celu zmapowanie potrzeb pracodawców, potencjalnie zainteresowanych zatrudnianiem absolwentów socjologii. Głównie przeprowadzono 7 pogłębionych wywiadów eksperckich, w toku których przedstawione zostały oczekiwania pracodawców i ich refleksje na temat przygotowania absolwentów różnych kierunków studiów do wykonywania powierzonych im obowiązków. Wśród rozmówców znaleźli się pracownicy i manager firmy zarządzających projektami z zakresu IT (3 wywiady), key account manager i pracownik dużej firmy badawczej (2 wywiady) oraz manager i pracownik portalu rekrutującego pracowników (2 wywiady). Przeprowadziliśmy również wywiady kwestionariuszowe z rekruterami i pracownikami firm z branży HR (łącznie 15 wywiadów). Rozmowy te miały na celu zbadanie punktu widzenia pracodawców (a w ich imieniu osób nadzorujących procesy rekrutacyjne) i pozyskanie informacji o kandydatach przystępujących do procesów rekrutacji i ich mocnych i słabych stronach, ewentualnie brakach w poszukiwanych kompetencjach, a także kierunkach doskazywania nowych pracowników, podejmowanych przez pracodawców. Z wywiadów wynika, że pracodawcy odczuwają niedosyt specjalistycznych kompetencji wśród kandydatów ubiegających się o pracę w ich firmach. Szczególnie bolesnym jest brak umiejętności analitycznego myślenia i całościowego, problemowego spojrzenia na zjawiska społeczne z wykorzystaniem zasobów dostępnych informacji. Rozmówcy sami przyznali też, że jako przedsiębiorcy dużo liczą, ale nie bardzo wiedzą po co i jak wiedzę potrzebną dla realizacji celów firmy można z tego wydobyć. Wskazuje to, że wyposażeni w gruntowną wiedzę metodologiczną, a przy tym otwarci na nowe technologie absolwenci socjologii mogą sprostać oczekiwaniom współczesnego rynku pracy. W oczach rekruterów niezwykle cenne okazały się też kompetencje miękkie, tj. umiejętności komunikacyjne oraz, z jednej strony, samodzielność i odpowiedzialność za powierzone zadania i z drugiej, umiejętność pracy w zespole, także zróżnicowanym kulturowo czy etnicznie. Z punktu widzenia pracodawców nie bez znaczenia pozostaje również otwartość na nowe kierunki rozwoju i gotowość do ewentualnego przekwalifikowania się. Wśród połączonych twardych umiejętności znalazły się m.in. programowanie (znajomość programu R i/lub Python), umiejętność zaawansowanej obsługi programów z pakietu Office, a także kompetencje z zakresu design thinking, które uczą patrzenia na problem badawczy z wykorzystaniem szerszej ramy interpretacyjnej. Wszystkie te dane i obserwacje są dla nas niezwykle cenne ponieważ i obok informacji gromadzonych dzięki dyskusjom wewnątrz Instytutu, między wykładowcami i studentami i dają nam konkretne wskazówki w odniesieniu czy to do modyfikacji programu, czy oferowania większej liczby zajęć,

⁶ Patrz pkt. 10.

które pozwalająby osiągać poŹądane efekty uczenia się. Będą też analizowane przez Komisję Dydaktyczną IS, będąc podstawą do dyskusji o warty wprowadzania korekt i modyfikacjach programów nauczania, jak również ważnym zasobem przy projektowaniu nowych kierunków studiów.

Pracownicy Instytutu biorą także i stale i udział w posiedzeniach **Konferencji Instytutów Socjologii**, na których, poza środowiskowo ważnymi kwestiami organizacyjnymi i problemami administracyjnymi (np. zwiŹzkanymi z reformami i zmianami w prawie o szkolnictwie wyższym) dyskutowane sŹtakże kwestie programowe i zwiŹzane z jakoŹciŹ nauczania socjologii.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiŹdzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

UmiŹdzynarodowienie procesu kształcenia w IS UW odbywa się w kilku wymiarach: prowadzenia zajęć po angielsku na II stopniu studiów, wyjazdach na wymiany **Erasmus** i inne **programy międzynarodowe** studentów I i II stopnia (w ostatnich latach w wymianach międzynarodowych udział wzięło spoŹród studentów IS UW: 2019 i 13 osób, 2018 i 18 osób, 2017 i 19 osób, 2016 i 11 osób), przyjazdach studentów z wymian międzynarodowych Erasmus i innych (2019 - 16, 2018 - 16, 2017 - 10, 2016 - 10), uczestnictwa studentów IS UW w praktykach międzynarodowych Erasmus+, uczestnictwa wykładowców IS UW w mobilności międzynarodowej Erasmus+ Teaching, uczestnictwa pracowników administracji IS UW w mobilności międzynarodowej Erasmus+ Staff Mobility.

Zasady rekrutacji naszych studentów **do programu** mobilności studenckiej **Erasmus+** zorganizowane sŹ wg nastŹpujących kryteriów. Na poczŹtku stycznia odbywa się spotkanie informacyjne, na którym podane sŹ wszelkie informacje zwiŹzane z rekrutacją, uczelniami, terminami i moŹliwoŹciami odwołania się. Maksymalna liczba punktów, jakŹ kandydatka/kandydat mogŹ uzyskać podczas rekrutacji wynosi 100 punktów. Przydzielane sŹ one w nastŹpujący sposób:

- Wyniki w nauce z caŹych studiów: maksymalnie 50 punktów za ŹredniŹ 5.0
- Uczestnictwo w zajęciach w jŹzyku obcym 25 punktów (0 pkt i brak uczestnictwa, 25 pkt i uczestnictwo)
- UmieŹtnoŹci jŹzykowe max. 15 punktów (C1 egzamin i 15 pkt, B2 egzamin i 10 pkt, lektoraty B2 i 5 pkt lub odpowiadajŹce poziomem certyfikaty)
- Pisemne uzasadnienie (list motywacyjny) chŹci wyjazdu 10 punktów i moŹna wskazać 3 uczelnie i uszeregować je w kolejnoŹci.

Podania ocenia trzyosobowa Komisja kwalifikacyjna w skład której wchodzi wicedyrektor ds. dydaktycznych (przewodnicząca Komisji), Koordynatorka ds. mobilności międzynarodowej dr Julia Kubisa oraz Przedstawiciel samorządu studenckiego. Na stronie internetowej IS UW podane sŹ również warunki, terminy i moŹliwoŹci odwołania się od decyzji Komisji kwalifikacyjnej.

Aktualna **lista uczelni partnerskich** Instytutu Socjologii UW w ramach programu Erasmus: **Austria** i Universität Wien, **Czechy** i Masarykova Univerzita, **Francja** i Universite de Bordeaux, Universite Grenoble Alpes, Université Côte d'Azur, Université Vincennes Saint-Denis, Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales, Université de Poitiers, **Hiszpania** i Universitat de Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona, Universidade da Coruña, Universidad Carlos III de Madrid, **Niemcy** i Universiteit Utrecht, Technische Universität Berlin, Humboldt-Universität zu Berlin, Universität Bielefeld, Katholische Universität Eichstätt-Ingolstadt, Albert Ludwigs

Universität Freiburg, Johannes-Gutenberg-Universität Mainz, Ludwig-Maximilians-Universität München, Norwegia i Uniwersytet I Tromsø, **Portugalia** i Universidade do Minho, Universidade Nova de Lisboa, **Słowenia** i Univerza v Ljubljani, **Szwecja** i Göteborgs Universitet, Lunds Universitet, Malmö högskola, Umeå Universitet, **Wielka Brytania** i Leeds Beckett University, **Włochy** i University of Cagliari, Università degli Studi "G. d'Annunzio" Chieti-Pescara, Università degli studi di Napoli Federico II, Università degli studi di Napoli Federico II, Università degli Studi di Roma "La Sapienza", Università degli Studi di Salerno.

Socjologiczne zajęcia w języku angielskim (na poziomie B2+), jako obowiązkowy element programu studiów II stopnia, zaistniały w Instytucie wraz z dostosowaniem programów studiów do wymogów Polskim Ram Kwalifikacji w 2011 roku. Od tego czasu rokrocznie pracownicy zgłaszają fakultety w języku angielskim, w których i poza studentami naszego Instytutu czy studentami innych jednostek UW, którzy je realizują jako zajęcia ogólnouniwersyteckie (OG), biorą w nich też udział studenci zagraniczni przyjeżdżający do nas w ramach programów wymiany. Dzięki temu do tego, by liczba zajęć pozwalających zrealizować w semestrze 30 ECTS co oznacza, że co roku mamy kilkanaście, zróżnicowanych tematycznie, kursów po angielsku (ich pełna lista na rok akademicki 2019/20 znajduje się w tabeli 6 w załączniku 1). Po kilku latach funkcjonowania tego rozwiązania możemy też stwierdzić, że wykładowcy coraz chętniej zgłaszają takie kursy bardzo chwaliąc sobie poziom pracy i zaangażowania uczestniczących w nich studentów. Niewątpliwie sprzyja temu fakt, że dominującym językiem socjologii jest właśnie angielski, zdecydowana większość pracowników bierze udział w anglojęzycznych konferencjach, coraz częściej publikuje po angielsku, ale też wyjeżdża na zagraniczne stypendia (połączone czasem z prowadzeniem zajęć za granicą), dzięki czemu poziom kompetencji językowych pozwala im bez problemów prowadzić socjologiczne warsztaty, konwersatoria i seminaria w języku angielskim. Doświadczenie to zachęca nas do coraz poważniejszego planowania otwarcia programu studiów II stopnia w języku angielskim. W przypadku programu I stopnia zajęcia w j. angielskim nie są obowiązkowe, choć zgłaszany jest co roku przynajmniej jeden fakultet w języku obym, dzięki czemu zainteresowani studenci mogą z tej opcji skorzystać.

Staramy się również wykorzystywać okazje związane z **udziałem zagranicznych naukowców** w projektach badawczych realizowanych w Instytucie do zapraszania ich do gościnnych wykładów czy udziału w seminariach naukowych. W październiku 2018 roku, we współpracy z Instytutem Studiów Społecznych UW, zorganizowaliśmy wykład prof. Robin Wagner-Pacifici z New School for Social Research (Nowy Jork, USA) o *Our Age of Crisis: Donald Trump's Elongated Rupture as Elusive Event*. W roku akademickim 2019/20 seminarium *Heritage, Decoloniality, Practice: A Global Perspective* oraz w trakcie projektu badawczego *Museums and Social Interventions* będzie współprowadzone przez naukowców z Uniwersytetu Amsterdamskiego, Uniwersytetu w Aarhus i Uniwersytetu w Coimbra, którzy współpracują z Instytutem Pracowników Badania Pamięci Społecznej w ramach trzyletniego projektu *Horyzont 2020 European Colonial Heritage in Entangled Cities (ECHOES)* w którym IS UW jest polskim partnerem.

W czerwcu br. dr Muhammad Younis z Forman Christian College University wygłosi wykład o *Kashmir and Uncertainties: Dynamics of Conflict Between India and Pakistan*. Wydarzenie to będzie zorganizowane w ramach projektu *Memory Across Borders: Dealing with the Legacy of Disputed Territories* przez Instytut Socjologii i Instytut Stosunków Międzynarodowych UW.

Również **pracownicy IS UW wyjeżdżają na zagraniczne uczelnie jako wykładowcy gościnni**. Dr hab. **Joanna Wawrzyniak** blisko trzy z ostatnich siedmiu lat spędziła na zagranicznych stażach, połączonych z prowadzeniem zajęć, w **European Institute University**, Department of History and Civilization (Włochy); Imre Kertész Kolleg of the **Friedrich Schiller University Jena** (Niemcy); Herder Institute for Historical Research on East Central Europe (Marburg, Niemcy); School of History of the Freiburg Institute of Advanced Studies, **Albert Ludwig University of Freiburg** (Niemcy). Joanna Wawrzyniak jest też obecnie recenzentką zewnętrznych prac magisterskich na **Uniwersytecie Aarhus** (2018-22).

Od 2015 roku dr hab. **Marta Bucholtz** jest zatrudniona w **Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn** w Niemczech, gdzie – poza intensywną pracą naukową i badawczą – prowadzi po niemiecku i po angielsku zajęcia z zakresu socjologii ogólnej, socjologii prawa i teorii socjologicznej dla studentów tamtejszego Instytutu Nauk Politycznych i Socjologii oraz Wydziału Prawa (Postcolonial Social Theory: An Introduction, Rechtsanalyse als Kulturforschung, Einführung in die Rechtssoziologie, Georg Simmel: Impressionist der Soziologie, Normative Ordnungen in der globalen Welt, Soziologie der Intellektuellen, Recht und Gedächtnis).

Dr **Julia Kubisa**, koordynator ds. Erasmus wyjechała pięciokrotnie (między 2015 a 2019) jako guest lecturer, (w tym dwa razy korzystając z programu Erasmus+ Teaching Mobility) do Department of Sociology and Work Science, **University of Gothenburg**. W maju 2015 roku była też guest lecture w OstEuropa Institute, **Freie Universität Berlin**.

Dr hab. **Aleksandra Grzymała-Kazłowska** w latach 2013-15, przebywała w ramach stypendium Marii Skłodowskiej-Curie na **University of Birmingham**, prowadziła zajęcia metodologiczne dla doktorantów z *Doctoral Researchers Diversity Network*, a w ramach programu magisterskiego *Migration, Superdiversity, Policy and Practice* opiekowała się studentami licencjackimi i badaczami-praktykami. Z kolei w latach 2015-17, również na University of Birmingham, prowadziła wykłady i ćwiczenia na studiach licencjackich w ramach kursów: *Global Societies*, *Data Analysis and Research Design*, *Social Divisions*, *Social Issues and Social Policy at Social Policy*, a na studiach magisterskich w ramach kursów: *Sectors and Services in British Social Policy*, *Globalisation and Governance*.

W semestrze zimowym 2019/20 dwoje pracowników przebywa na uczelniach zagranicznych. Dr **Wojciech Rafałowski** jest na stypendium Fulbright Senior Award na **Washington University in St. Louis**, gdzie ma okazję obserwowania metod nauczania statystyki na amerykańskim uniwersytecie. Z kolei dr hab. **Przemysław Sadura**, jako laureat Programu stypendialnego im. Bekkera NAWA, współprowadzi z prof. Anne White zajęcia w **University College London**, School of Slavonic and East European Studies.

W listopadzie br. dr hab. **Joanna Konieczna-Sałamatin**, jako short-term lecturer, będzie prowadziła zajęcia w Jenie na zaproszenie **Aleksander Brueckner Zentrum**. Przy tej okazji warto wspomnieć, że szczególnie krótkie wyjazdy (nie obejmujące całego semestru) i niezależnie od swojej wartości jako sposobu na umiędzynarodawianie kadry dydaktycznej i są również mocno problematyczne od strony formalnej, co jest jedną z przyczyn dla których pracownicy niechętnie się na takie rozwiązania decydują. Pojawia się tu bowiem problem znalezienia zastępstwa dla studentów w Instytucie Socjologii, z którymi dana osoba ma zajęcia, jak również konieczność

występowania o urlop z UW na czas wyjazdu (nawet jeśli trwa dwa tygodnie). Niewątpliwie jest to okoliczność, która co najmniej nie zachęca do podejmowania takich krótkoterminowych wyjazdów.

W kontekście umiędzynaradawiania działalności dydaktycznej nie bez znaczenia jest fakt, że również pracownicy sekretariatu studenckiego dążą do podnoszenia swoich kompetencji językowych (uczestnicząc w, organizowanych przez Uniwersytet, kursach językowych) oraz wiedzy o funkcjonowaniu administracyjnych sekcji ds. studenckich na zagranicznych uczelniach, korzystając z możliwości wyjazdów w ramach programu Erasmus+ (np. w zeszłym roku Joanna Caban z sekretariatu dydaktycznego przebywała na kilkudniowym szkoleniu na Uniwersytecie Sewilli w Hiszpanii).

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Naszym celem jest wyposażanie studentów w umiejętności, które pozwolą im odnaleźć się w warunkach zmieniającego się rynku pracy, który coraz rzadziej przybiera formę zatrudnienia jednozawodowego, przekształcając się w zaangażowanie projektowe, łączące wiele różnych zadań z obszaru rozmaitych specjalności. Dlatego kładziemy nacisk na tzw. **kompetencje miękkie**. Wśród nich podstawowe znaczenie ma umiejętność zaplanowania i przeprowadzenia całego procesu badawczego, na którą składa się nie tylko zdolność do wyobrażenia sobie konkretnych wyzwań badawczych, ale również zorganizowania pracy zespołu badawczego i zarządzania nim. Umiejętności te rozwijane są poprzez dedykowane temu przedmioty, takie jak *Warsztat/ projekt badawczy*, które stwarzają studentom praktyczną możliwość regularnego uczestnictwa w grupowych studenckich projektach badawczych (kryterium ich zaliczenia jest właśnie przygotowanie i pisemnych i ustnych i raportów z prac badawczych wykonanych w zespołach zadaniowych). Stosowanie metody dydaktycznej, jaką jest praca w zespołach zadaniowych ma umożliwiać rozwijanie kompetencji interpersonalnych, które kształtuje się i wykorzystuje właśnie podczas pracy zespołowej: komunikacji i gotowości do dzielenia się wiedzą, otwartości na nowe idee i umiejętności wykorzystywania potencjału wszystkich członków zespołu zadaniowego, zdolności do poszukiwania porozumienia i kompromisu, podejmowania decyzji kluczowych z punktu widzenia przebiegu projektu i brania za te decyzje odpowiedzialności. W ten sposób absolwenci IS są wyposażeni zarówno w umiejętności niezbędne przyszłym liderom zespołów badawczych, jak i kompetencje, które pozwolą im być wartościowymi członkami takich zespołów.

Wsparcie studentów w uczeniu się i rozwoju naukowym realizowane jest również dzięki dwóm **dotacjom projektowym**, jakie w ostatnich latach miało dyspozycji Instytut Socjologii. W roku 2014 otrzymaliśmy z MNiSW, w konkursie na najlepsze dostosowanie programów studiów II stopnia do wymogów Krajowych Ram Kwalifikacji, dotację w wysokości miliona złotych, a w roku 2017 dwuletnią dotację podmiotową (określaną jako PIK i Program Indywidualizacji Kształcenia) w wysokości 102 tysięcy złotych. Środki z obydwu dotacji były wykorzystywane wyłącznie w celach związanych z dydaktyką. Trzy najważniejsze **obszary wsparcia studentów**, które mogliśmy wzmocnić i rozwinąć dzięki dotacjom to:

⁷ Była to dotacja, jaką UW otrzymała z MNiSW za zrekrutowanie maturzystów o bardzo dobrych wynikach maturalnych.

a) **warsztaty i wyjazdy badawcze** przeznaczone dla studentów, mające na celu podniesienie poziomu kształcenia w Instytucie Socjologii UW, poprzez umożliwienie studentom uczestnictwa w badaniach, obserwacjach terenowych oraz w dyskusjach problemowych realizowanych w terenie. Wzór wniosku, szczegółowe zasady przyznawania dofinansowania oraz sprawozdanie merytoryczne z realizacji PIK w latach 2017-19 sŃw zaŃcznikach F, G i H.

Badania terenowe sŃ staŃym elementem nauczania socjologii, nie tylko na II, ale równieŃ na I stopniu, w naszym Instytucie, ale dziŃki dodatkowym Ńrodkom finansowym ta forma dydaktyczna mogŃa byŃ przez nas w ostatnich latach znaczŃco rozwiniŃta. Jest to szczególnie cenne doŃwiadczenie, które pozwala na pogŃbienie tak istotnych umiejŃtnoŃci jak projektowanie i monitorowanie przebiegu caŃego procesu badawczego, planowanie podziaŃu pracy w zespole zadaniowym, wspŃłpraca w grupie, czy komunikowanie siŃ z osobami spoza Ńrodowiska akademickiego. Wymiernym efektem warsztatŃw badawczych sŃ nie tylko raporty, których wyniki mogŃ sŃ uŃyŃ interesariuszom zewnŃtrznym (np. wŃadzom samorzŃdowym, przedsiŃbiorstwom), ale równieŃ wartoŃciowe, nagradzane prace dyplomowe.

Taka forma zajŃŃ jest ceniona zarówno przez studentŃw, dla których waŃne jest gromadzenie bogatych doŃwiadczeŃ badawczych z zastosowaniem róŃnorodnych podejŃŃ teoretycznych i metodologicznych, jak i przez pracowników, którzy mogŃ wŃleczŃ studentŃw w prowadzone przez siebie projekty, efektywnie ŃlŃczŃc obydwŃa i naukowy i dydaktyczny i elementy naszej pracy na uczelni.

SzczegŃłwe sprawozdanie z realizacji wyjazdowych projektŃw badawczych, dofinansowanych w ramach Programu indywidualizacji KsztaŃcenia, znajduje siŃ w zaŃczniku H.

b) Dwa **konkursy dla studentŃw**, przede wszystkim II stopnia: **minigrant** na badania zwiŃzane z pracŃw magisterskŃw oraz **konkurs publikacyjny** (zasady obydwu konkursŃw w zaŃcznikach D i E). O ile wyjazdy badawcze sŃ praktykowane w Instytucie Socjologii od dawna (choŃ dopiero dziŃki Ńrodkom z dotacji projakoŃciowych moŃliwe byŃ faktyczne ich rozwiniŃcie), o tyle organizacja regularnych (dwie edycje w roku) konkursŃw dla studentŃw byŃby niemoŃliwa bez dodatkowego wsparcia finansowego. Minigranty pozwalajŃ studentom realizowaŃ badania na potrzeby pracy magisterskiej, które nie ograniczajŃ siŃ tylko do Warszawy i jej najbliŃszych okolic, z kolei konkurs publikacyjny, zaprojektowany przez czŃłnka komisji dydaktycznej dr. MikoŃaja Lewickiego ma na celu rozwiniŃcie serii Working Papers IS, która w systematyczny sposŃb bŃdzie pozwalajŃa prezentowaŃ najlepsze i najciekawsze prace (dyplomowe czy badawcze) autorstwa studentŃw Instytutu, wspierajŃc w ten sposŃb ich potrzeby, rozwijajŃc ambicjŃ i pozwalajŃc na nabywanie stricte akademickich umiejŃtnoŃci.

ObydwŃ konkursy zostaŃy bardzo dobrze przyjŃte przez studentŃw. Po pierwszej edycji, bazujŃc na nowych doŃwiadczeniach Komisja Dydaktyczna, odpowiedzialna za przeprowadzenie konkursŃw doprecyzowaŃa zasady tak byŃmy mieli pewnoŃŃ, Ńe wszystkie zgŃszone prace oceniane sŃw sposŃb nie tylko merytoryczny, ale teŃprzejrzysty i dla uczestnikŃw i dla jurorŃw (ktŃrymi sŃw wybrani czŃłkowie Komisji Dydaktycznej). ZgŃaszane sŃw zarówno prace dyplomowe, prace egzaminacyjne, eseje, jak i raporty z badaŃ, czego najlepszym przykŃdem jest pierwsza zwyciŃska praca *Procesy urbanizacyjne na warszawskiej BiaŃogŃłce*. Co wiŃcej, obydwŃa konkursy - ku naszemu szczegŃłnemu zadowoleniu - majŃ silnie motywujŃcy charakter. Troje autorŃw *ProcesŃw urbanizacyjnych* Ń zostaŃo doktorantami w Instytucie Socjologii, a autor jednej z

dofinansowanych minigrantów prac magisterskich został tym roku przyjęty do nowo powstałej Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych na UW.

Wydaje się więc, że ten system wspierania studentów spełnia swoją rolę i wyróżniania najlepszych, wspierania w rozwoju i realizacji ambicji naukowych i co nie znaczy jednak, że nie wymaga dalszego dopracowania i ulepszenia. W gronie Komisji Dydaktycznej dyskutowany jest np. pomysł zorganizowania warsztatów z przygotowywania i pisanie wniosków o dofinansowanie badań tak by wspierał studentów w rozwijaniu tych ważnych umiejętności.

c) **Udział studentów i doktorantów w konferencjach**, mający na celu wdrożenie ich w krajową i międzynarodową działalność socjologów, poprzez aktywne uczestnictwo np. w Kongresie Młodej Socjologii w Krakowie (w przypadku studentów) oraz w kongresach European Sociological Association (w przypadku doktorantów). Uczestnictwo w tego rodzaju wydarzeniach pozwala poznać najnowsze trendy współczesnej socjologii, ale także daje możliwość reprezentowania naszego Instytutu na arenie krajowej i międzynarodowej, co przyczynia się do zwiększenia rozpoznawalności zarówno Uniwersytetu Warszawskiego, jak i IS a dzięki temu pozytywnie wpływa na jego prestiż i uznanie międzynarodowe. Przed każdym udziałem w konferencji studenci konsultują i ćwiczą swoje prezentacje na zajęciach prowadzonych w Instytucie, szczególnie na seminariach dyplomowych, dzięki czemu mają okazję usłyszeć wcześniej krytyczne uwagi i komentarze, które umożliwiają im wprowadzenie koniecznych korekt, ale dają też doświadczenie reagowania na dyskusję wokół swojej prezentacji czy umiejętność radzenia sobie ze stresem w sytuacji publicznego występu.

Doświadczenia zdobyte dzięki uczestniczeniu w konferencjach i kongresach dają też studentom motywację do podejmowania własnych inicjatyw. Bardzo aktywne jest **Koło Naukowe Chi-Kwadrat**, które działa w IS już 15 lat, a które organizuje wykłady ze specjalistami z firm badawczych, warsztaty metodologiczne, jak również realizuje rokrocznie własne badania, również na zlecenie aktorów zewnętrznych. Wśród zorganizowanych w ostatnich tylko trzech latach przedsięwzięć można wymienić Warsztaty metodologiczne o procesie planowania badań w kwestiach etycznych (prelegentką była dr hab. Anna Giza), Skonsumuj wiedzę i Weekend Badacza o technikach przygotowania i realizowania badań fokusowych oraz o komunikacji marek (z udziałem Julii Jarodkiej ze zbadaj.to, Agnieszki Brytan-Jędrzejowskiej z Atena Research i Michała Lutostańskiego z Kantar Polska), Nowe technologie w nauce i biznesie (dr Justyna Pokojka z IS oraz z Kantar Polska). Chi-Kwadrat przeprowadził też trzy lata temu, zakończone raportem, badanie użytkowników połączonych bibliotek WFiS, IFiS PAN i PTF, a w roku akademickim 2018/19, we współpracy z Biurem ds. Wspomagania Rozwoju UW badania dotyczące zainteresowania studentów nowymi kierunkami studiów, przygotowanymi w ramach Programu Zintegrowanego Rozwoju UW. Wyniki tych badań były potem wykorzystywane w działaniach promocyjnych nowych kierunków. W maju 2019 roku Chi-Kwadrat oraz **Koło Naukowe Socjologii Jakościowej i Zarządzania Studentów IS** zorganizowały też jednodniową studencką konferencję Zalogowani bo badania, która ogniskowała się wokół problematyki interdyscyplinarnych badań społecznych w sieci oraz wpływu nowych technologii na społeczeństwo. Wystąpienia na niej miało ponad dwudziestu studentów z UW, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Białostockiego oraz Uniwersytetu Śląskiego, a dodatkowymi prelegentami byli dr hab. Renata Wóych (p.o. Dyrektora IS UW) oraz dr Michał Lutostański

(Kantar). Organizatorom konferencji udało się też pozyskać, jako jednego z partnerów wydarzenia, Polskie Towarzystwo Badaczy Rynku i Opinii (PTBRiO).

Niezwykle ważnym, jeśli nie najważniejszym, zbiorowym akto**re**m współpracy z którym jest stałym elementem charakterystyki Instytutu Socjologii UW jest **Zarząd Samorządu Studentów IS** oraz cała społeczność studencka. Rokrocznie ZSS organizuje i również poza oficjalnymi dniami adaptacyjnymi, jakie się na Uniwersytecie przeznaczone dla osób rozpoczynających studia i szkolenia dla nowych studentów: z obsługi Uniwersyteckiego Systemu Obsługi Studiów (USOSa), z rejestracji letonowej (obowiązującej w przypadku takich zajęć jak wf, lektoraty czy zajęcia ogólnouniwersyteckie), ale również przepisów prawnych, w tym aktualnego Regulaminu Studiów UW. Nie do przecenienia jest też rola ZSS w integrowaniu studentów poprzez organizowanie cyklicznych wydarzeń wśród których bodaj najcenniejszym jest Wigilijna Aukcja na Karowej. Jest to inicjatywa, która wprawdzie nie ma akademickiego charakteru, ale doskonale pokazuje społeczną wrażliwość i empatię studentów socjologii. Z inicjatywy naszych studentów zorganizowano już po raz pierwszy w 2009 roku. W pierwszym roku zebrane środki przekazano na rzecz Domu Małego Dziecka przy ul. Nowogrodzkiej w Warszawie, natomiast w kolejnych latach beneficjentem została Fundacja SYNAPSIS, zajmująca się wspieraniem i leczeniem osób dotkniętych autyzmem. Wigilijna Aukcja na Karowej stała się dla społeczności naszego Instytutu ważnym wydarzeniem, organizowanym przez kolejnych członków Zarządu Samorządu Studentów, a także dobrym wzorem dla studentów z innych jednostek UW, które w kolejnych latach zaczęły się do niej przyłączać.

Ważne dla nas jest również to, że stały kontakt z Instytutem utrzymują jego absolwenci, czego najbardziej spektakularnym przykładem w czerwcu 2016 roku było zorganizowanie przez Stowarzyszenie Absolwentów i Studentów Karowa spotkanie absolwentów IS z okazji obchodów 200-lecia UW. Zarząd Stowarzyszenia wykonał wówczas tytaniczną pracę zarówno przy zapewnieniu spotkania stosownej oprawy, jak i budując bazę kontaktów absolwentów, która pozwoliła zgromadzić ponad 400 osób.

Wysoki poziom obsługi spraw studenckich nie byłby możliwy bez wielkiego zaangażowania osób zatrudnionych w **sekretniarni dydaktycznym IS UW**. Panie z administracji nie tylko obejmują kompetentną opieką prace związane z tokiem studiów, ale prezentują przy tym wiele uczynności wobec studentów. Systematycznie też dążą do podnoszenia swoich kompetencji z zakresu spraw pozostających w ich ramach obowiązków. Tylko w ostatnich czterech latach uczestniczyły w:

- a) Szkoleniach i Wybrane zagadnienia postępowania administracyjnego w szkole wyższej
Szkolenia dla członków Komisji Stypendialnych (rocznie), Zarządzanie stresem
Substancje psychoaktywne
Szkolenie z zakresu zachowania w sytuacji kryzysowej dla pracowników Dziekanatów
Dobre komunikowanie się
Asertywność i jak przyjmować krytykę
Ogólne zasady i procedura rekrutacji na studia na rok akademicki (rocznie), Jak radzić sobie ze zmianą realizując ZIP
- b) Kursach i Arkusz kalkulacyjny Excel dla początkujących
Letni, intensywny kurs języka rosyjskiego
Kurs pierwszej pomocy przedmedycznej
Angielski poziom A2+
- c) Konferencjach dla pracowników dziekanatów i Nowe rozwiązania informatyczne w zmieniającej się rzeczywistości akademickiej
Ogólnopolskie Forum Dziekanatów
Ogólnopolskie Forum Dziekanatów

Instytut Socjologii, podobnie jak cały Uniwersytet Warszawski, stara się też zapewnić przejrzystą politykę przeciwdziałania dyskryminacji, czemu służyło stworzenie przez Rektora UW, w 2011 roku, funkcji **Ombudsmána** i Rzecznika Akademickiego. Rolą Ombudsmána jest wspieranie pracowników i studentów w rozwiązywaniu konfliktów oraz dbanie o to, by wszyscy członkowie społeczności akademickiej byli traktowani sprawiedliwie i uczciwie. Na Uniwersytecie działa również specjalistka ds. równouprawnienia, która jest i pracującą w naszym Instytucie i dr Julia Kubisa. Z-ca Dyrektora IS UW ds. studenckich wzięła też udział w szkoleniach. Jak radzi sobie ze zmian, realizując ZIP? Postępowanie z interesantem z problemami psychicznymi oraz funkcjonowanie osób transpłciowych w przestrzeni akademickiej

Do tego, by zachowywać indywidualne podejście do studentów i otwarcie na ich, niejednokrotnie, różnicowane potrzeby. Służy temu system cotygodniowych dyżurów wykładowców dla studentów, w trakcie których studenci mogli zgłaszać swoje problemy i uzyskiwać pomoc i stosowne wsparcie. Najczęściej takie sytuacje dotyczą problemów z opanowaniem materiału z konkretnego przedmiotu (dobrym przykładem są tu regularne konsultacje jakich udzielają prowadzący zajęcia ze statystyki) bądź i odwrotnie i potrzeby dyskusji, pogłębienia wiedzy, prośby o dodatkową lekturę, czy prośby o pomoc przy doborze zajęć fakultatywnych, by najlepiej pozwalały rozwijać indywidualne zainteresowania studenta. Problemy bardziej technicznej natury (np. związane z funkcjonowaniem USOSa, rejestracją na zajęcia) są najczęściej na bieżąco zgłaszane albo do ZSS, albo sekretariatu dydaktycznego albo do z-cy Dyrektora IS ds. studenckich. Do z-cy ds. studenckich trafiają trudniejsze sprawy, takie jak zbyt niskie/zbyt wysokie wymagania prowadzących zajęcia, zapotrzebowanie na konkretne kursy (w ostatnim czasie były to, między innymi, prośby o zajęcia z socjologii filmu oraz warsztaty z analizy danych jakościowych ze wspomaganie komputerowym), pomysły na przemodelowanie modułów zajęć, różnego rodzaju problemy osobiste, ale również - na szczęście rzadko - skargi na wykładowców. W bieżącej kadencji sytuacje takie miały miejsce trzy razy, raz dotycząc braku wystarczającej informacji zwrotnej o kryteriach oceny końcowej, a dwukrotnie rozbieżności między sylabusem zajęć a ich faktycznym przebiegiem (szczególnie sposobem zaliczenia). Dwa z powyższych przypadków były potem przedmiotem dyskusji i namysłu w gronie Komisji Dydaktycznej i we wszystkich z-ca ds. studenckich odbyły się rozmowy wyjaśniające i korygujące dane sytuacje z prowadzącymi zajęcia.

Co jednak jest dla nas szczególnie ważne i cenne to atmosfera współpracy, zaufania i wzajemnego wsparcia, która i choć niesformalizowana w żadnych przepisach i pozwala szybko i elastycznie reagować stosownie do danej sytuacji.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Informacje o programie studiów dostępne są na stronie Internetowej Rejestracji Kandydatów UW, gdzie znajduje się i skierowana do osób zainteresowanych podjęciem studiów - oficjalna informacja o warunkach i trybie rekrutacji oraz krótka charakterystyka studiów, najważniejsze cele kształcenia oraz sylwetce absolwenta. Wnioski dostosowujące programy studiów do wymogów nowej ustawy dostępne są w Monitorze UW. Informacje bardziej szczegółowe, obejmujące pełen opis programu studiów, plan studiów oraz spis i plan zajęć na dany rok akademicki są dostępne na naszej stronie internetowej.

Od 2011 roku Instytut Socjologii ma też swój profil na Facebooku (mający największy zasięg spośród FB instytutów socjologii i ponad 3600 obserwujących), a od czerwca tego roku na Twitterze. O ile Twitter jest dla nas kanałem informowania przede wszystkim o aktywności naukowej, publikacyjnej i konferencyjnej naszych pracowników i doktorantów, o tyle FB jest miejscem informowania również o samych studiach socjologicznych, prowadzonych przez nas zajęciach (łącznie z fotoreportażami z wyjazdów badawczych), czy sukcesach naszych studentów i absolwentów. FB jest też coraz częściej, pierwszym miejscem w którym kandydaci i studenci zadają pytania w swoich sprawach. Obecnie w mediach społecznościowych wydaje się być dziś oczywistym standardem w procesie komunikowania z kandydatami i studentami, co wymaga od nas szczególnie starannej pracy, skoro fródę to traktowane jest przez nich jako równie wiarygodne co oficjalna strona UW.

Przedstawiciele IS UW są też zawsze obecni na Dniu Otwartym UW, organizowanym w kwietniu, wydarzeniu dla osób zainteresowanych podjęciem studiów na Uniwersytecie, gdzie prezentowane są szczegółowe informacje dotyczące programu studiów, jak również odbywają się rozmowy z potencjalnymi kandydatami. Rokrocznie bierzemy udział w Festiwalu Nauki i funkcjonującym od 1997 roku przedsięwzięciu popularnonaukowym, które powstało z inicjatywy Środowisk naukowych (Rektora Uniwersytetu Warszawskiego, Rektora Politechniki Warszawskiej oraz Prezesa Polskiej Akademii Nauk). Przez dwa weekendy wrześniowe organizowane są więc publiczne wykłady, warsztaty czy gry terenowe prowadzone przez pracowników i doktorantów Instytutu, co pozwala na popularyzowanie socjologii jako dyscypliny naukowej, ale również na prezentowanie jej jako kierunku studiów.

Przez kilka lat Instytut Socjologii organizował też Socjoszkołę i letnie warsztaty socjologiczne, kierowane do uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Zjazdy finalistów konkursu Socjoszkoła (zawsze ok. 20 osób) miały postać 2-3 dniowych warsztatów, na których licealiści mieli szansę poznać socjologię, jej metody, przeprowadzić własne mini-badania, słuchać wykładów zaproszonych specjalistów, dowiedzieć się też czym charakteryzują się nauki społeczne i na czym polega specyfika studiowania w IS. Zapraszani na spotkania z finalistami absolwenci Instytutu dzielili się swoją wiedzą na temat karier zawodowych, co pozwalało przełamać istniejący stereotyp socjologa poszukującego cięgle pracy. Zachęcani do podjęcia studiów socjologicznych uczestnicy Socjoszkoły chwalili możliwość bliższego poznania problematyki przyszłych studiów oraz przyszłych wykładowców. Każda edycja Socjoszkoły poprzedzona była kilkumiesięczną kampanią promocyjną i informacje o konkursie wysyłane były do liceów w całej Polsce, pojawiały się też w prasie, w radiu i na różnych portalach/stronach dla przyszłych kandydatów na studia. Trzeba jednak zauważyć, że organizowanie Socjoszkoły i zajmujące kilka miesięcy roku akademickiego i niosące za sobą duże koszty i finansowe (konieczność opłacania reklam, materiałów promocyjnych etc.) i czasowe. Po kilku latach funkcjonowania konkursu zauważyliśmy też słabnięcie zainteresowania nim zarówno ze strony licealistów, jak i wcześniej bardziej otwartych na współpracę i liceów. Nie porzucając więc pomysłu całkowicie i z myślą o możliwym reaktywowaniu tego przedsięwzięcia, więcej czasu inwestujemy obecnie w bardziej cyfrowe sposoby prezentowania potencjału dydaktycznego Instytutu.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

System kontroli jakości uczenia w Instytucie Socjologii zbudowany jest na współpracy z-cy Dyrektora IS UW ds. studenckich oraz **Komisji Dydaktycznej**⁸, która pełni rolę opiniującą i kontrolującą (Regulamin komisji dydaktycznej w załączniku A), przy wsparciu **Wydziałowego Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia** oraz Uniwersyteckiego Biura ds. Jakości Kształcenia.

Wydziałowy Zespół Zapewniania Jakości Kształcenia w kadencji 2016-20 tworzą na Wydziale Filozofii i Socjologii UW: przewodniczący i dr hab. Michał Kowalski (IS UW), przedstawiciel nauczycieli akademickich jednostki dr hab. Tomasz Puczyłowski, przedstawiciele doktorantów: mgr Krystian Bogucki (IF UW) i mgr Krzysztof Gubański (IS UW) oraz przedstawiciele studentów: Tomasz Chabę (IF UW) i Kamil Lebnicki (IS UW).

W skład **Komisji Dydaktycznej IS** w bieżącej kadencji wchodzi dr Agnieszka Jasiewicz (z-ca dyr. IS UW ds. studenckich), dr hab. Jarosław Kiliński (przewodniczący Komisji od 2018 roku), dr hab. Małgorzata Głowacka-Grajper, dr hab. Jacek Haman, dr hab. Anna Kiersztyn (koordynator modułu i Problemy społeczne na I stopniu), dr hab. Michał Kowalski (szef WZZJK, koordynator modułu i Źródlicowanie kulturowe na I stopniu), dr Julia Kubisa (koordynator ds. mobilności), dr Mikołaj Lewicki (koordynator modułu i Media i komunikacja na I stopniu), dr hab. Sławomir Mandes (kierownik studiów doktoranckich), dr Paweł Pożewski (kierownik studiów niestacjonarnych na II stopniu), dr Wojciech Rafałowski (koordynator modułu i Demokracja i polityka na I stopniu) oraz przedstawiciel studentów - pan Kamil Lebnicki.

Na **system oceny jakości kształcenia** w Instytucie Socjologii składa się, między innymi, ocena ewaluacyjna wszystkich zajęć dydaktycznych przeprowadzana dwa razy do roku, na zakończenie każdego semestru zajęć. Pieczęć nad stroną merytoryczną oraz realizacyjną ankiety sprawuje Pracownia Efektów Jakości Kształcenia UW. Konkretnie wskaźniki i pytania ankietowe zmieniają się i są dostosowywane do nowych oczekiwań wobec zajęć, ale zawsze obejmują grupę pytań w której studenci oceniają zgodność zajęć z sylabussem, informacji o kryteriach zaliczenia, poziom zaangażowania prowadzącego i jego stosunek do studentów oraz i na różnych wymiarach i sposób prowadzenia zajęć. Wyniki ankiet swoich zajęć dostaje każdy prowadzący, a pełen zbiór dla IS i z-ca Dyrektora ds. studenckich. Jeżeli wyniki ankiet są niezadowolające (a więc na skali od -2 do +2 oscylują w okolicach 0) jest to przedmiotem rozmów w trakcie zebrania Zakładu (kierownik Zakładu jest bezpośrednim przełożonym pracownika). Źródła problemu (niedopasowanie prowadzącego do zajęć, wadliwa konstrukcja sylabusu) oraz możliwości naprawy dyskutowane są na zebraniach Komisji Dydaktycznej. Sytuacje takie mają jednak miejsce bardzo rzadko.

Wszyscy rozpoczynający prowadzenie zajęć (doktoranci, osoby świeżo zatrudnione) przez pierwszy rok zajęć pozostają pod stałą kontrolą kierownika Zakładu bądź swojego promotora, a i w miarę możliwości i w roku poprzedzającym nauczanie uczestniczą w analogicznych zajęciach

⁸ Opisujemy tu praktykę funkcjonującą w IS i na UW do września 2019. Nowy Statut UW, a wraz z nim nowe zasady organizowania dydaktyki i polityki jakości, wejdzie w życie w październiku br.

jako obserwatorzy. Takie rozwińzanie pozwala oswoiń siń z dydaktykń akademickń, jak równieŹ umoŹliwia bieŹńce korygowanie sposobów jej realizacji.

Przez dwa lata funkcjonowaŹteŹ system **hospitowania zajń** oraz pisania przez pracowników **sprawozdań realizacji efektów uczenia siń** po zakończeniu semestru zajń (ocena realizacji efektów uczenia siń w roku 2014/15 oraz 2015/16 w zaŹcznikach B i C). Obydwa rozwińzania zostaŹy jednak uznane za maŹ efektywne i nie wnoszńce nowych informacji o ewentualnych problemach zwińzanych z realizowaniem dydaktyki w IS. Wprowadzenie sprawozdań realizacji efektów uczenia siń zostaŹo odebrane jako kolejny wymóg biurokratyczny, który odbiera czas jaki powinien byŹ przeznaczony na pracń naukowńbńdŹ pracń ze studentami. Zapewne dlatego liczba wypeŹnionych sprawozdań byŹa bardzo niska, a wŹród przesŹanych dominowaŹy sprawozdania o charakterze co najmniej lakonicznym. Wprawdzie pojawiaŹy siń teŹ pojedyncze, bardziej rozbudowane wypowiedzi, ale informacje w nich zawarte praktycznie nie róŹniŹy siń od informacji i obserwacji, które juŹ wczeŹniej byŹy omawiane przez czŹonków Komisji Dydaktycznej. W przypadku hospitacji problemem byŹich ŹednorazowyŹ charakter, który nie pozwala na bieŹńco obserwowaŹ dynamiki przebiegu danych zajń, czy zmieniajńcych siń w trakcie semestru stosowanych form dydaktycznych, które powinny byŹ ŹciŹe zwińzane z potrzebami kolejnych tematów i punktów sylabusu. Takie rozwińzanie nie pozwala teŹtrafnie oceniŹ na ile obserwowane spotkanie byŹo ŹypowymŹ przykładem dla danego prowadzńcego czy danej grupy studentów. Znacznie bardziej efektywnym sposobem, zarówno oceniania przebiegu zajń, jak i budowania wsparcia dla wykładowców, sń regularne dyskusje w trakcie dydaktycznych zebrań poszczegŹlnych zaŹadŹów czy pracowni IS, w trakcie których pracownicy wymieniajń siń obserwacjami oraz pozytywnymi i negatywnymi doŹwiadczeniami, pozwalajńcymi na testowanie róŹnych rozwińzań dydaktycznych. W czasie takich spotkań omawiane sń wińc np. wyniki egzaminów i zaliczeń poziom prac pisemnych, jak równieŹ sposoby aktywizowania studentów (np. do bardziej systematycznego czytania lektur). Ponadto, kaŹda grupa/ moduŹprzedmiotów w IS ma swoich koordynatorów, którzy odpowiedzialni sń za merytoryczne wsparcie prowadzńcych na etapie opracowania sylabusów oraz przez caŹ czas trwania semestru, Źycznie z finalnym ocenianiem efektów prac studenckich. To koordynator jest wińc Źpierwszym kontaktemŹ dla pozostaŹych prowadzńcych dane zajńcia. Wszystkie obserwacje dotyczńce realizowania zarówno pojedynczych zajń, jak i caŹych ich bloków/moduŹów sń teŹ szczegŹłowo omawiane w czasie zebrań Komisji Dydaktycznej, w skład której wchodziń, mińdzy innymi, wspomniani koordynatorzy. Daje to w efekcie **rozbudowany, ale elastyczny system oceniania realizacji efektów uczenia siń**, systematycznego monitorowania przebiegu zajń w trakcie trwania semestru oraz wzajemnego wsparcia.

Komisja Dydaktyczna spotyka siń nie rzadziej niŹ3-4 razy w semestrze, a **tematyka jej spotkań zwińzana jest z aktualnie najwaŹniejszymi problemami** i na poczńtku roku dyskutowane sń kwestie zwińzane z przebiegiem letniej sesji, rekrutacji oraz rejestracji na zajńcia, podczas gdy na poczńtku semestru letniego praca komisji koncentruje siń na zaplanowaniu procesu zbierania i oceniania oferty dydaktycznej na kolejny rok akademicki. Pomińdzy tymi, zawsze obecnymi punktami, spotkania poŹwińcone sń dyskusji nad ocenń projektów zgłszanych w wewnńtrz-Institutowych konkursach dla studentów (omówionych w pkt. 8) oraz nad ulepszaniem systemu ich oceniania, dyskusji nad obserwowanymi problemami zwińzanymi z realizacjńefektów uczenia siń, sprawami dydaktycznymi zgłszanymi przez wykładowców i studentów oraz proponowanymi sposobami reagowania na identyfikowane utrudnienia.

Początek roku poświęcony jest więc przede wszystkim namysłowi nad **trafnościami stosowanych procedur rekrutacyjnych** (jak również strategii promocyjnych) i to właśnie Komisja Dydaktyczna jest pierwszym forum, na którym zastanawiano się nad spełnieniem przez test kompetencyjny (w rekrutacji na I stopień) pokładanych w nim nadziei na podniesienie poziomu kandydatów oraz zmniejszenie drop-outu oraz zasadności wprowadzenia egzaminu wstępnego w rekrutacji na studia II stopnia. Warto dodać, że pewnym utrudnieniem w planowaniu procesów rekrutacji w powiązaniu z wynikami uzyskiwanymi przez zrekrutowane osoby na I roku studiów jest obowiązek zgłaszania zasad rekrutacji z 1,5 rocznym wyprzedzeniem, a więc w czasie gdy nie można jeszcze zweryfikować efektywności przyjętych wcześniej rozwiązań.

Jesienią omawiany jest też rokrocznie **przebieg sesji** letniej oraz **procesu dyplomowania**. Obserwowanym od wielu lat problemem jest nieterminowe uzyskiwanie zaliczeń oraz wydłużające się finalizowanie studiów. W obydwu przypadkach jednym z głównych wyjaśnień oddziałującym w tym procesie na cały proces dydaktyczny w Instytucie, jest podejmowanie przez studentów pracy zarobkowej. Większość naszych studentów, najpóźniej na II roku studiów I stopnia, podejmuje pracę i czasem dorywczo i całkiem niezwiązanych ze studiami (barmanka/a), ale często właśnie tak, w której kompetencje socjologiczne są bardzo potrzebne i wystarczy wziąć tu pod uwagę liczbę firm badawczych, ale też organizacji kultury, organizacji pozarządowych, czy przedsiębiorstw, które operują w Warszawie, a dla których umiejętności badawcze i analityczne typowe dla studenta/absolwenta studiów socjologicznych są bardzo istotne. Na Komisji Dydaktycznej podejmowane są więc wątki związane z samym planowaniem godzin zajęć (np. czy lepiej komasować je w 2-3 dni tygodnia, czy może lepiej by jak najwięcej zajęć odbywało się popołudniu i wieczorem, tak by lepiej odpowiadało na potrzeby i możliwości pracujących studentów studiów stacjonarnych), ale przede wszystkim wątki związane z jakością kształcenia oraz dbaniem o uzyskiwanie przez studentów programowych efektów uczenia się. To Komisja Dydaktyczna postulowała wprowadzenie do oferty zajęć fakultatywnych w I semestrze II stopnia zajęć, które podawałyby najważniejsze elementy wiedzy i umiejętności socjologicznych osobom nie mającym licencjatu z socjologii. Stąd już od paru lat studenci mają możliwość zaliczania tzw. *Niezbędników* (metodologicznego i statystycznego), dzięki czemu lepiej radzą sobie na zajęciach, które na wejściu wymagają stosownych kompetencji. Z tego też powodu w sylabusach niektórych zajęć o bardziej zaawansowanym charakterze zdefiniowane są wstępne warunki, które uczestnik musi spełniać (i jest to wiedza i umiejętności odpowiadające efektom uczenia się z Niezbędników i student sam może stwierdzić, czy może się na takie zaawansowane zajęcia zapisać, czy też w pierwszej kolejności powinien uzupełnić swoją wiedzę uczestnicząc w Niezbędnikach). Rozwiązanie to zostało bardzo pozytywnie odebrane zarówno przez studentów, którzy chętnie się na takie zajęcia zapisują i chwalić sobie wiedzę, którą dzięki nim zyskują, jak również przez wykładowców, którzy i prowadzić zaawansowane zajęcia teoretyczne bądź warsztatowe i nie muszą już poświęcać pierwszych tygodni semestru na wyrównywanie kompetencji uczestników zajęć.

Z kolei w marcu i kwietniu praca Komisji Dydaktycznej koncentruje się na przedstawianym przez z-ca Dyrektora ds. studenckich zapotrzebowaniu na zajęcia dydaktyczne w kolejnym roku akademickim, a następnie na **opiniowaniu zgłoszonej oferty**. Poza zawsze obecną grupą zajęć obowiązkowych program studiów I, a zwłaszcza II stopnia, budowany jest na zajęciach fakultatywnych, zgłaszanych rokrocznie przez pracowników, zgodnych z ich najbardziej aktualnymi zainteresowaniami naukowymi i prowadzonymi projektami. Wymaga to pracy koncepcyjnej od wykładowców, ale nakłada też pewne zobowiązania na Dyрекcję Instytutu (która

musi, między innymi, precyzować ile zajęć z poszczególnych kategorii, np. warsztatów/ projektów badawczych (bardziej potrzebnych). Pracownicy otrzymują więc szczegółowe instrukcje dotyczące zgłaszania oferty dydaktycznej oraz opracowane (już parę lat temu) wzory sylabusów z podziałem na zajęcia obowiązkowe oraz poszczególne kategorie zajęć fakultatywnych, w których sprecyzowana jest forma zajęć i formy jej zaliczenia oraz odpowiednie efekty uczenia się. Przygotowane przez pracowników sylabusy są następnie weryfikowane przez członków Komisji Dydaktycznej pod kątem wymogów formalnych (czy są wskazane efekty uczenia się, czy jest wersja anglojęzyczna, czy treść sylabusu odpowiada kategorii zajęć do której jest zgłaszany). Jeżeli Komisja stwierdza braki bądź nieścisłości w sylabusie z-ca Dyrektora ds. studenckich prosi o ich skorygowanie. Zdarza się również że Komisja rekomenduje przesunięcie danych zajęć zgłoszonych na II stopień od oferty na I stopniu (jeśli poziom kursu ma zbyt podstawowy/ wprowadzający charakter), bądź odwrotnie (jeśli dana zaawansowana propozycja lepiej pasuje do studiów magisterskich). Pozytywnie zaopiniowane przez Komisję oferty zajęć z-ca Dyrektora ds. studenckich przedstawia do głosowania na Radzie Naukowej Instytutu Socjologii⁹.

Wśród tematów jakie były regularnie dyskutowane na Komisji w ostatnich 4 latach były również między innymi:

- o **zasady dyplomowania**, jako jeden z najpoważniejszych więc i najczęściej omawianych problemów (pojawiały się nawet pomysły zrezygnowania z prac licencjackich na rzecz portfolio, które gromadziłyby różne prace studenckie pisane w trakcie studiów i pomysł ten jednak ostatecznie nie zdobył poparcia większości);
- o **zasady zorganizowania seminariów dyplomowych**, szczególnie na II stopniu (zwińzana z tym dyskusja opisana jest szczegółowo w pkt. 4);
- o **problemy związane z realizowaniem praktyk zawodowych** na I stopniu i studenci przypominają sobie o nich pod sam koniec studiów, rzadko korzystają z możliwości oferowanych przez wydziałowego pełnomocnika ds. praktyk, a coraz częściej dokumentem przedstawianym przy zaliczaniu praktyk jest umowa z pracodawcą, ostatecznie zdecydowali się więc zrezygnować z tego punktu programu studiów I stopnia, ponieważ coraz bardziej miał on charakter fikcyjny;
- o **zasady organizowania konkursów studenckich** i konkursu na minigrant oraz konkursu publikacyjnego
- o **zasady dofinansowywania projektów dydaktycznych** zgłaszanych przez pracowników Instytutu
- o **możliwości zapraszania wykładowców z zagranicy**
- o **konieczność uelastyczenia pensum dydaktycznego** polegająca, chociażby, na docenieniu czasu i zaangażowania zwińzanego z, czasem niesformalizowanym, ale praktykowanym indywidualnym opieką naukową nad studentami, czy nakładów czasowych zwińzanych z konsultowaniem prac dyplomowych, ale również raportów badawczych (szczególnie tych powstających w trakcie seminariów i warsztatów/projektów badawczych).

Największe zmiany programu studiów II stopnia przeprowadziliśmy w 2012 roku, przy wprowadzaniu Krajowych Ram Kwalifikacji. Powołana została wówczas Komisja ds. Planów Studiów i Programów Kształcenia, w składzie dr hab. Ewa Nasalska (przewodnicząca), dr Marta

⁹ Opis ten odnosi się do reguł obowiązujących do roku akademickiego 2018/19. Nowe zasady będą opracowane po powołaniu Rady Dydaktycznej, zgodnie z przepisami nowego Statutu UW.

Bucholc, dr Maciej Gdula, dr Małgorzata Głowacka-Grajper, dr Jacek Haman, dr Agnieszka Jasiewicz, dr Sławomir Mandes, dr Paweł Poławski, oraz Konrad Lang i przedstawiciel ZSS IS, która pracowała przez cały rok akademicki 2011/12. Odebrała ona szereg spotkań i dyskusji zarówno we własnym gronie, jak i przeprowadzając rozmowy z innymi pracownikami, ze studentami oraz interesariuszami zewnętrznymi, które miały na celu zebranie informacji niezbędnych do zaprojektowania koniecznych zmian w programach studiów. Zmiany, które zostały wówczas wprowadzone, opisane są już w pkt. 2, ale powtórzmy, że najważniejsze z nich polegały na: uzyskaniu komplementarności i uporządkowaniu programu i od zajęć o charakterze wprowadzającym do socjologii (i nauk pokrewnych) po zajęcia bardziej ukierunkowane i wymagające większej samodzielności w pracy studentów; od obligatoryjnych wykładów i konwersatoriów (przede wszystkim I i II rok) po zajęcia wolnego wyboru (III roku) w ramach modułów oraz poza nimi; zwiększeniu proporcji zajęć o interaktywnym charakterze (więcej ćwiczeń konwersatoriów i seminariów); wprowadzenie większej liczby ECTS za zajęcia zakładające konieczność systematycznej weryfikacji pracy studentów (eseje, projekty, prezentacje). Zmiany te zostały bardzo pozytywnie odebrane zarówno przez wykładowców, którzy i mając wprowadzić znacznie więcej pracy i doceniając intensyfikację zajęć i ich bardziej interaktywny charakter, jak i przez studentów, dla których coraz częściej istotne jest podejście *learning by doing* i którzy chwalili sobie zajęcia pozwalające na większe zaangażowanie i i samodzielność (co widać, między innymi, w wynikach badań, które przeprowadziliśmy po wprowadzeniu testu kompetencji w rekrutacji na I stopień i zob. załącznik *Badanie_I_rok_I_stopień_2014.pptx*)

Z kolei gdy, w zeszłym roku, konieczne stało się dostosowanie opisów studiów do wymogów nowej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, zdecydowaliśmy się wprowadzić niewielkie korekty w programie studiów I stopnia oraz w efektach uczenia się. Zmiany w programie były, zgodnie z praktyką stosowaną w IS UW, efektem rozmów w gronie Komisji Dydaktycznej oraz odpowiedzi na postulaty zgłaszane przez studentów oraz prowadzących zajęcia. Wspomniana korekta polegała na:

- 1) Przesunięciu zajęć *Warsztaty statystyczne* z I na II rok studiów oraz połączenie ich z zajęciami *SPSS* tak by powstał roczny kurs zajęć warsztatowych, w trakcie których studenci poznają praktykę pracy z programem do statystycznej analizy danych. Wcześniej rolę tę spełniały dwa osobne kursy, które jednak nie tworzyły spójnego bloku przygotowującego do i i wiczącego umiejętności analizy danych ilościowych. Mamy nadzieję, że nowe rozwiązanie lepiej będzie adresować potrzeby studentów, a przede wszystkim będzie sprzyjać bardziej efektywnemu nauczaniu jednego z najbardziej popularnych programów do analizy danych ilościowych.
- 2) Przesunięciu zajęć z *Antropologii społecznej* z II na I rok studiów. Rozwiązanie to było reakcją na powtarzające się postulaty studentów, którym brakowało na I roku zajęć o bardziej interaktywnym charakterze, pokazujących równocześnie jedną z subdyscyplin socjologii, której znajomość jest kluczowa przy wyborze modułu *Źródłowanie kulturowe*
- 3) Przeformułowaniu zajęć *Psychologia społeczna* i nadaniu im nowego tytułu i *Media i komunikacja*. Rozwiązanie to jest z kolei reakcją na rozwój nowych technologii i nowych form komunikowania się, a więc próbą dopasowania dotychczasowej problematyki zajęć do zmieniającego się świata społecznego.
- 4) Nieznacznym zwiększeniu liczby godzin (i ECTS) dla zajęć *Instytucje, procesy, systemy* i *Problemy społeczne* i *Antropologia społeczna* i *Media i komunikacja* (dawniej *Psychologia społeczna*). Ta zmiana była odpowiedzią na prośby koordynatorów i prowadzących wspomniane

przedmioty, którzy zgodnie twierdzili, że brakuje im i choćby i krótkiego i wprowadzenia do problematyki zajęć oraz konieczności uzupełniania, w zamyśle konwersatoryjnych zajęć, elementami wykładowymi.

Jak widać, wprowadziliśmy niewielką korektę programu studiów I stopnia, która jednak i zakładamy i pozwoli na bardziej efektywną pracę zarówno po stronie studentów, jak i prowadzących zajęcia.

Równocześnie, pracując nad odniesieniem efektów uczenia się do wymogów Polskiej Ramy Kwalifikacji, zmniejszyliśmy liczbę efektów uczenia się, które i od momentu wprowadzenia KRK i były bardzo rozbudowane i szczegółowe. Po kilku latach funkcjonowania rozwinięcia, które w 2010 roku było dla nas zupełnie nowym ujęciem, uznaliśmy za zasadne jego niewielkie skorygowanie polegające głównie, jak wspomniano wyżej, na rezygnacji z efektów zbyt szczegółowych czy podobnych do innych. Z jednej strony, nadal zależy nam na precyzyjnym sformułowaniu efektów (i powiązanych z nimi sposobów weryfikacji ich osiągnięcia) tak, by jak najlepiej komunikować kandydatom i studentom z jakimi wiedzą i umiejętnościami będą mieli do czynienia poszczególne zajęcia i cały program studiów. Z drugiej strony, rokrocznie przygotowujemy i weryfikujemy sylabusy poszczególnych zajęć, czy po prostu oswajając się z nowym sposobem opisywania efektów uczenia się, widzieliśmy że dotychczasowa lista jest nadmiernie rozbudowana.

Jednym z najważniejszych zadań jakie czekają nas w nadchodzących miesiącach jest jednak zreorganizowanie studiów II stopnia tak, by jak największa część absolwentów I stopnia chciała kontynuować studia w Instytucie Socjologii. Zainteresowanie i uświadomienie z jakim przyjęli wprowadzenie w tym roku nowego kierunku Socjologia cyfrowa (szczegóły w raporcie samooceny dla II stopnia) zachęca nas do bardziej aktywnego realizowania postulatów studentów I stopnia, którzy i w różnych badaniach prze z nas prowadzonych i sygnalizują zapotrzebowanie na bardziej wyspecjalizowane studia socjologiczne II stopnia.

Cz. II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów

Analiza SWOT programu studiów na ocenianym kierunku i jego realizacji z uwzględnieniem szczegółowych kryteriów oceny programowej

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
C z y n ni ki w e w n ę tr z n e	Mocne strony K1: Modułowa konstrukcja kształcenia (ścieżki i bloki zajęć) ułatwiająca adaptację do zmieniającego się popytu na treści programowe K1, K2: mocne osadzenie treści dydaktycznych w empirii i związek programu nauczania z aktualnie prowadzonymi badaniami K1, K2: powiązanie szerokiej perspektywy na socjologię, zawartej w programie, z możliwością pogłębienia i specjalizacji K4: zróżnicowane kompetencje i obszary zainteresowań kadry, ułatwiające bieżące adaptacje programu nauczania K8: nastawienie na udział studentów w badaniach i wspieranie ich samodzielności	Słabe strony K2, K3: Wymóg przyjmowania na studia II stopnia absolwentów dowolnych kierunków i konieczność „wyrównywania poziomu” między nimi a absolwentami studiów socjologicznych K3: Nieterminowe uzyskiwanie zaliczeń i opóźnione finalizowanie studiów – częściowo generowane słabym przygotowaniem części studentów, równoczesnym zarabkowaniem, ale też złymi nawykami części kadry, która nie egzekwuje terminowego podchodzenia do zaliczeń i egzaminów K5: Część sal dydaktycznych budynku Karowa 18 znajduje się w zasobach UW, co znaczy że swobodne kształtowanie siatki zajęć jest ograniczone
C z y n ni ki z e w n ę tr z n e	Szanse K1, K6: Dobre kontakty z otoczeniem zewnętrznym – ułatwiające tak konstruowanie programu studiów jak i powiązanie treści nauczania z praktyką społeczną K1, K7, K10: zaangażowanie samorządu studenckiego w konstrukcję programu studiów i wpływ samorządu na sposób jego realizacji K7: nawiązywanie przez IS UW kontaktów międzynarodowych	Zagrożenia K1: Trudne do przewidzenia konsekwencje zmian organizacyjnych uczelni związane z wejściem w życie UoSW K3: spadek liczebności kandydatów i studentów K3: Coraz częstsze podejmowanie pracy zarobkowej przez studentów – w czasie studiów K4: Przerwanie procesu socjalizacji do zawodu nauczyciela akademickiego w wyniku wprowadzenia szkół doktorskich i likwidacji studiów doktoranckich w jednostkach uczelni nadmierna biurokratyzacja zabierająca czas na dydaktykę i badania naukowe ciągłe zmieniające się przepisy, zasady, kryteria i wymagania wobec pracowników i wobec programów studiów

(Pieczęć uczelni)

é é é é é é é é é é é é é é é é é é

(podpis Dziekana/Kierownika jednostki)

é é é é é é é é é é é é é é é é é é

(podpis Rektora)

Warszawa, dnia 03.10.2019.